

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Klima – og miljødepartementet, Miljødirektoratet, SNO, Fylkesmennenes miljøvern avdelinger og de regionale rovvilt nemndene

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato: 04.05.2016

NORSK BONDE – OG SMÅBRUKARLAG KREVER BEDRE RUTINER VED KADAVER – DOKUMENTASJON!

I løpet av de siste to – tre åra har det vært en klar tendens til at det antall rovvilt drepte beitedyr som SNO har klart å dokumentere i beitesesongen også i stadig økende grad er blitt brukt av rovviltforvaltninga i direktorat og hos Fylkesmennene ved beregning av tapsomfang og erstatningsutbetalinger.

Denne kursendringen medfører at kvaliteten på det arbeidet som blir utført i forbindelse med kadaver-dokumentasjon må forbedres.

Norsk Bonde – og Småbrukarlag krever derfor at:

- Responstida fra kadaverfunn blir rapportert og til kadaverobduksjon er gjennomført må reduseres slik at avgjørende bevis ikke går tapt
- I de tilfeller hvor rovviltkontakten konkluderer med at skadevolder er «stort hundedyr» må rovviltkontakten alltid sørge for å ta DNA – prøve slik at det kan bli endelig avklart om skadevolder er ulv eller hund.
- Dyreeier må få en kopi av både rapport som blir skrevet og bilder som blir tatt i forbindelse med kadaverdokumentasjonen. Det må alltid være god kvalitet på de bildene som blir tatt av kadaver og funnsted.
- Dyreeier må sikres en mulighet til å klage på den konklusjonen som rovviltkontakten kommer fram til.
- Det må gå klart fram av dokumentasjonsrapporten om dyreeier er «enig» eller «ikke enig» i rovviltkontakten sin konklusjon når det gjelder skadevolder
- SNO skal alltid rykke ut til innrapporterte kadaver selv om det i området er dokumentert beitedyr drept av freda rovvilt tidligere i beitesesongen.
- Ved første gangs angrep i beitesesongen av bjørn, jerv eller ulv i et beiteområde må det tas DNA –prøve slik at en umiddelbart får klarhet i hvilket individ som er skadevolder.

Med hilsen

Norsk Bonde – og Småbrukarlag
Merete Furuberg, leder

før

Ola Krokann, leder i rovviltutva

Rovviltnemnda i region 7/v Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Trondheim, 18.05.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/1483

Saksbehandler:
Susanne Hanssen

Vedtak om ekstraordinært uttak av jerv i Hemnes og Rana kommuner

Vi viser til at Tom Lifjell tok kontakt med direktoratet per telefon 26. april i forbindelse med spor av jerv i tilknytning til deres kalvingsområde for rein i grenseområdet mellom Hemnes og Rana kommune. Reindriften ønsket uttak av jerv, og fikk foreløpig tilbakemelding om at Statens naturoppsyn (SNO) skulle følge opp aktivitet av jerv i området. SNO har fulgt opp en aktuell hilokalitet i samband med reindriften i området, og det ble påvist yngling 5. mai i Hemnes, det ble i ettertid påvist ved bilder fra viltkamera 6. mai at tisper og unger hadde flyttet til ny lokalitet i Rana kommune.

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter Miljødirektoratet felling av inntil 1 mordyr og valp(er) av jerv ved en hilokalitet på grensen mellom Hemnes og Rana kommuner. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Det ekstraordinære uttaket gjennomføres for å forhindre skade på husdyr og tamrein. Vedtaket ble formidlet til Statens naturoppsyn 13. mai 2016.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på

lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 7.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder skadefelling av jerv og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om jervens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Direktoratets vurdering

Generelt:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 7 - Nordland er det mål om 10 årlige ynglinger av jerv.

Direktoratet legger til grunn at det nasjonale bestandsmålet på jerv er fordelt på ulike forvaltningsregioner, og at de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt. Dette innebærer at avgrensingen av regioner med eller uten mål om ynglinger av jerv er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1086 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2013-2015 er det verifisert henholdsvis 44, 52 og 65 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 65 ynglingene i 2015 ble det gjennomført hiuttak i 17 tilfeller, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2015 var på 48 ynglinger.

I region 7 er det de tre siste årene registrert henholdsvis 9, 13 og 13 ynglinger av jerv. I 2014 ble det ved ett tilfelle gjort hiuttak (Rana kommune), og i 2015 ble det gjennomført ett hiuttak (Hemnes kommune).

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata beskriver den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9. I dette tilfellet foreligger det tilstrekkelig informasjon om den nasjonale bestanden av jerv i Norge. Det kan likevel være usikkerhet knyttet til den enkelte rovviltregion, slik som er tilfellet i region 7 - Nordland. Pr. 13. mai 2016 er det i henhold til Rovdata registrert 8 ynglinger i Nordland med antatt eller dokumentert status, og av disse har Miljødirektoratet iverksatt uttak av 2 av ynglelokalitetene, en i Beiarn kommune, en i Vefsn kommune. Ved begge lokalitetene er tipse og valp-(er) tatt ut.

Avgang av jerv i region 7 siste år:

Kjent avgang av jerv i regionen fra 10. september 2015 til d.d. er på 14 dyr, hvorav 7 (4 hanner og 3 tisper) er felt i løpet av lisensfellingsperioden. I tillegg har Miljødirektoratet vedtatt ekstraordinære uttak og det er felt ytterligere 7 dyr (3 enkeltdyr, hvorav 1 hannjerv i Saltdal og 2 tisper i Gildeskål), samt 2 hiuttak, hvorav et i Beiarn kommune (1 tisper og 1 valp), og et i Vefsn kommune (1 tisper og 1 valp).

Regional forvaltningsplan i region 7:

Rovviltnemnda i region 7 vedtok ny forvaltningsplan for rovvilt 9. mars 2011. I forvaltningsplanen har nemnda lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning av jerv. Forvaltningsplanen legger opp til at de prioriterte områder for rovvilt er områder som ikke inngår i prioritert beiteområde for sau, prioritert kalvingsland for rein, kyststrøk, øyer, halvøyer og kystnære områder eller forvaltningsområde Lofoten/Vesterålen. Videre følger det av forvaltningsplanen, og føringer i rovviltforliket 2011, at soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Når det gjelder forvaltningsplanen for region 7 vil direktoratet vise til vår faglige uttalelse av 02.03.2011, hvor vi påpeker utfordringene med å ha fragmenterte områder som er prioritert til rovvilt.

Nærmere vurdering av søknad om uttak av jerv i Hemnes kommune:

Søknaden gjelder uttak av jerv for å forhindre skade på skade på tamrein. Jerv er fredet etter Lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Samtidig er det slik at jerv volder skade på næringsutøvelse, husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles

med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Miljødirektoratet viser til at det ved den aktuelle lokaliteten i grenseområdet mellom Hemnes og Rana kommuner ble påvist yngling av jerv 5. mai. Miljødirektoratet viser til at bestandssituasjonen i Nordland er foreløpig uklar med så langt 8 påviste ungekull av jerv. Direktoratet har vedtatt og gjennomført uttak av 2 av de påviste ynglelokaliteter av jerv. I tilknytning til det aktuelle grenseområdet i Hemnes og Rana kommuner har det blitt dokumentert 18 rein dokumentert eller antatt tapt til jerv fra 1. januar 2015. Med bakgrunn av en helhetsvurdering av situasjonen pr. i dag, vurderer direktoratet at det ikke foreligger noen annen tilfredsstillende løsning i det aktuelle området enn felling av jerv. Et slikt uttak vurderes ikke å være til skade for jervebestandens overlevelse, eller for å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter Miljødirektoratet felling av inntil 1 mordyr og valp(er) av jerv ved den aktuelle hilokaliteten på grensen mellom Hemnes og Rana kommuner. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Vedtaket ble formidlet muntlig til Statens naturoppsyn 13. mai 2016.

Følgende vilkår er knyttet til iverksettelse av felling:

1. Fellingsområde og antall:

Inntil 1 mordyr og valp(er) kan felles ved den aktuelle hilokaliteten i grenseområdet i Hemnes og Rana kommuner.

2. Miljødirektoratet v/ Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket.

Fellingsforsøket gjennomføres i tråd med fastsatt instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.

4. Vedtaket gjelder i tidsrommet 13. mai til 22. mai 2016.

5. Miljødirektoratet kan til enhver tid trekke tilbake adgang til felling.

Et slikt uttak av eget tiltak er ikke et enkeltvedtak, og forvaltningslovens klageregler kommer ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 18, tredje ledd.

Vedtaket ble kommunisert muntlig til Statens naturoppsyn 13. mai 2016, og uttak av 1 tisper og 2 valper ble gjennomført 21. mai 2016.

Vedtaket sendes til Ildgruben reinbeitedistrikt, Rana kommune, Hemnes kommune, Rovviltnemnda i region 7, Fylkesmannen i Nordland, Mattilsynet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Susanne Hanssen
Seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Finneidfjord, 2016-05-19

MILJØDIREKTORATET
Postboks 5672 Sluppen
7485 Trondheim

Spørsmål vedrørende brunbjørn i Nordland fylke

Naturvernforbundet i Nordland (NaNo) har gjennom flere medieoppslag de siste to ukene blitt oppmerksom på den kritiske situasjon som har oppstått for den reetablerende bjørnebestanden i fylket, og sikter da spesifikt til opplysninger som har framkommet angående frafallet av den første reproduserende bjørnebinne i Nordland fylke i nyere tid.

Slik vi har forstått saken fra Miljødirektoratets pressemelding og etterfølgende medieoppslag, er et kull på tre morløse fjorårsunger med ukjent kjønns sammensetning hva man i dag står tilbake med etter et halvt århundre uten reproduserende bjørn i fylket. NaNo står også tilbake med flere spørsmål enn svar hva angår de faktiske forhold og framtidsutsiktene for bjørnebestanden i Nordland. Vi ber på den bakgrunn om Miljødirektoratets uttømmende svar på følgende spørsmål:

1. Hva NaNo kjenner til har det via DNA blitt påvist to ulike hunn-individer av brunbjørn i Nordland fylke i nyere tid med individuell ID BI050253 NO13 BD226 og BI402070 NO17 BD225. Vi går ut fra at det er én av disse som nå er funnet død, men ber om at Miljødirektoratet opplyser oss om status for den andre av disse binnene. Lever denne andre binna fortsatt og er den eventuelt også radiomerket?
2. NaNo er kjent med svenske forvaltningsmyndigheters hardhendte beskatning av brunbjørn de senere årene og hvordan skadefelling har desimert bjørnebestanden - da spesielt binneforekomsten - i nærområdene til Norge. Gitt bjørnens spredningsøkologi der bjørnebinner viser sterkt begrensede spredningsavstander; hva er Miljødirektoratets vurdering av sannsynligheten for innvandring av svenske binner til Nordland fylke de nærmeste årene?
3. Et kull på 3 morløse bjørneunger frister i dag en usikker tilværelse i og omkring Junkerdal/Balvatn nasjonalpark. Hvilke tiltak er (eller vil bli) satt i verk av Miljødirektoratet for å sikre overlevelsen for eventuelle hunnavkom i dette bjørnekullet og forebygge at slike faller offer for miljøkriminalitet og/eller felling under påberopelse av nødverge i tilknytning til beite- og kalvingsområder for sau og tamrein?

Naturvernforbundet i Nordland ber om Miljødirektoratets uttømmende svar og avventer rask tilbakemelding.

Med hilsen

Tage Vedal
leder NaNo

Kopi, per e-post:

Klima- og miljøministeren postmottak@kld.dep.no
Energi- og miljøkomiteen energi-miljoe@stortinget.no
Fylkesmannen i Nordland fmnopost@fylkesmannen.no
Statens Naturoppsyn Nordland vegar.pedersen@miljodir.no

Rovviltnemnda i region 7 v/Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Trondheim, 26.05.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/1483

Saksbehandler:
Susanne Hanssen

Vedtak om ekstraordinært uttak av jerv i Hemnes kommune - 2016

Vi viser til telefonhenvendelse fra Helge Anti og Niels Mattis Anti 2. mai, 11. mai, 19. mai og 20. mai om uttak av jerv i deler av Okstindmassivet i Hemnes kommune, søknad om uttak ynglelokalitet av jerv i Hemnes kommune datert 12. mai 2016, og søknad om felling av jerv fra Klubben og Kjeipen beitelag 17. mai 2016.

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter Miljødirektoratet felling av inntil 1 mordyr og valp(er) av jerv ved en hilokalitet i Okstindmassivet i Hemnes kommune. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket. Det ekstraordinære uttaket gjennomføres for å forhindre skade på husdyr og tamrein. Vedtaket ble formidlet til Statens naturoppsyn 20. mai 2016.

Bakgrunn

Reineier Helge Anti tok kontakt med direktoratet per telefon 2. mai i forbindelse med spor av jerv i tilknytning til årets kalvingsområde for rein i Hemnes kommune. Reineier ønsket uttak av jerv, men dette ble foreløpig avslått per telefon og det ble tilbudt midler til intensivert tilsyn i regi av Fylkesmannen i Nordland. Tiltaket ble mottatt og iverksatt 6. mai. En reinkalv ble påvist drept av jerv 10. mai 2016. Direktoratet har i ettertid mottatt søknader om felling av jerv fra Hemnes kommune datert 12. mai 2016, og søknad om felling av jerv fra Klubben og Kjeipen beitelag 17. mai 2016. Statens naturoppsyn har fulgt opp lokaliteten kontinuerlig i samband med reindriften i området.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 7.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder skadefelling av jerv og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om jervens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og

andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Direktoratets vurdering

Generelt:

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner før rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 7 - Nordland er det mål om 10 årlige ynglinger av jerv.

Direktoratet legger til grunn at det nasjonale bestandsmålet på jerv er fordelt på ulike forvaltningsregioner, og at de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt. Dette innebærer at avgrensingen av regioner med eller uten mål om ynglinger av jerv er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv:

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om

status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1086 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2013-2015 er det verifisert henholdsvis 44, 52 og 65 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 65 ynglingene i 2015 ble det gjennomført hiuttak i 17 tilfeller, slik at netto antall ynglinger før beitesesongen 2015 var på 48 ynglinger.

I region 7 er det de tre siste årene registrert henholdsvis 9, 13 og 13 ynglinger av jerv. I 2014 ble det ved ett tilfelle gjort hiuttak (Rana kommune), og i 2015 ble det gjennomført ett hiuttak (Hemnes kommune).

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata beskriver den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9. I dette tilfellet foreligger det tilstrekkelig informasjon om den nasjonale bestanden av jerv i Norge. Det kan likevel være usikkerhet knyttet til den enkelte rovviltregion, slik som er tilfellet i region 7 - Nordland. Pr. 13. mai 2016 er det i henhold til Rovdata registrert 8 ynglinger i Nordland med antatt eller dokumentert status, og av disse har Miljødirektoratet vedtatt uttak av 3 av ynglelokalitetene (Beiarn kommune, Vefsn kommune og Rana kommune), og i alle lokalitetene er det gjennomført uttak av tisper og valp(er).

Avgang av jerv i region 7 siste år:

Kjent avgang av jerv i regionen fra 10. september 2015 til d.d. er på 14 dyr, hvorav 7 (4 hanner og 3 tisper) er felt i løpet av lisensfellingsperioden. I tillegg har Miljødirektoratet vedtatt ekstraordinære uttak og det er felt ytterligere 10 dyr (3 enkeltdyr, hvorav 1 hannjerv i Saltdal og 2 tisper i Gildeskål), samt 3 hiuttak, hvorav et i Beiarn kommune (1 tisper og 1 valp), et i Vefsn kommune (1 tisper og 1 valp) og et i Rana kommune (1 tisper og 2 valper).

Regional forvaltningsplan i region 7:

Rovviltnemnda i region 7 vedtok ny forvaltningsplan for rovvilt 9. mars 2011. I forvaltningsplanen har nemnda lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning av jerv. Forvaltningsplanen legger opp til at de prioriterte områder for rovvilt er områder som ikke inngår i prioritert beiteområde for sau, prioritert kalvingsland for rein, kyststrøk, øyer, halvøyer og kystnære områder eller forvaltningsområde Lofoten/Vesterålen. Videre følger det av forvaltningsplanen, og føringer i rovviltforliket 2011, at soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Når det gjelder forvaltningsplanen for region 7 vil direktoratet vise til vår faglige

uttalelse av 02.03.2011, hvor vi påpeker utfordringene med å ha fragmenterte områder som er prioritert til rovvilt.

Nærmere vurdering av søknad om uttak av jerv i Hemnes kommune:

Søknaden gjelder uttak av jerv for å forhindre skade på skade på tamrein. Jerv er fredet etter Lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Samtidig er det slik at jerv volder skade på næringsutøvelse, husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Miljødirektoratet viser til at det i det aktuelle området er mistanke om yngling av jerv, og at Statens naturoppsyn følger denne lokaliteten opp for å påvise hvorvidt dette er en yngling i området. Det har i 2015 ikke vært påvist skader på sau forårsaket av jerv i dette området og 2 reinkalver ble påvist tatt av jerv i reinbeitedistriktet i 2015. Det er ikke påvist skader på sau eller rein forårsaket av jerv i dette området i 2014.

Miljødirektoratet viser til at reinflokken holdes samlet i deler av dette som er reindriftsutøvernes sommerarbeidsområde ved hjelp av støtteforing og intensivert gjeting som følge av arbeid som er forstyrrende i kalvingstiden i det opprinnelige kalvingsområdet. Miljødirektoratet viser til akutte, påviste skader på rein forårsaket av jerv i dette midlertidige kalvingsområdet som flokken nå holdes samlet i under kalvingen, samt skadepotensialet denne ynglelokaliteten har på rein som holdes i dette konkrete området. På bakgrunn av en helhetsvurdering av situasjonen pr. i dag, vurderer direktoratet at det ikke foreligger noen annen tilfredsstillende løsning i det aktuelle området enn felling av jerv. Et slikt uttak vurderes ikke å være til skade for jervebestandens overlevelse, eller for å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, iverksetter Miljødirektoratet felling av inntil 1 mordyr og valp(er) av jerv ved en hilokalitet i Okstindmassivet i Hemnes kommune. Miljødirektoratet v/Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket.

Følgende vilkår er knyttet til iverksettelse av felling:

1. Fellingsområde og antall:

Inntil 1 mordyr og valp(er) kan felles ved den aktuelle hilokalitet i Okstindmassivet i Hemnes kommune.

2. Miljødirektoratet v/ Statens naturoppsyn er ansvarlig for gjennomføring av fellingsforsøket.

Fellingsforsøket gjennomføres i tråd med fastsatt instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.

4. Vedtaket gjelder i tidsrommet 20. mai til 27. mai 2016.

5. Miljødirektoratet kan til enhver tid trekke tilbake adgang til felling.

Et slikt uttak av eget tiltak er ikke et enkeltvedtak, og forvaltningslovens klageregler kommer ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 18, tredje ledd.

Vedtaket ble formidlet til Statens naturoppsyn 20. mai 2016, og uttak av 1 tisper og 2 valper ble gjennomført 24. mai 2016. Vedtaket ble formidlet til søker per telefon 20. mai 2016.

Dette vedtaket sendes til Hemnes kommune, Klubben og Kjeipen beitelag, Rovviltnemnda i region 7, Fylkesmannen i Nordland, Mattilsynet, Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Susanne Hanssen
Seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Skogstad, Øyvind

Fra: Torkel.Ramberg@kld.dep.no
Sendt: 31. mai 2016 10:39
Til: Skogstad, Øyvind
Emne: Invitasjon til møte i rovviltnemnda

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Flagget

Viser til e-post 26. april 2016 med invitasjon til klima- og miljøministeren og landbruks- og matministeren til å delta på møte i rovviltnemnda i region 7. Vi takker for invitasjonen. Dessverre har verken klima- eller miljøministeren eller landbruks- og matministeren anledning til å delta på møtet.

Med vennlig hilsen
Torkel Ramberg
Spesialrådgiver

Fylkesmennene i rovviltregion 4, 5, 6, 7, 8

Trondheim, 31.05.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/3058

Saksbehandler:
Jan Paul Bolstad

Kvote for betinga skadefelling av gaupe og brunbjørn i 2016/2017

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, gir Miljødirektoratet med dette fylkesmennene i rovviltregion 5, 6, 7 og 8 betinget fellingstillatelse for til sammen inntil 5 brunbjørn. Tillatelsen for brunbjørn gjelder de aktuelle rovviltregioner i perioden 1. juni 2016 til og med 15. oktober 2016. For gaupe gir direktoratet betinget fellingstillatelse til fylkesmennene i rovviltregion 4, 5, 7 og 8 i henhold til tabell 1.

Der regionen omfatter flere fylker forutsettes det nødvendig koordinering mellom fylkesmennene. Dette er særlig viktig i de tilfeller hvor det kun gjenstår en fellingstillatelse i området. Vedtak og felte individer skal uten opphold registreres i henholdsvis Miljøvedtaksregisteret og Rovbase. Betingede fellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig.

Tabell 1. Betingede fellingstillatelser på gaupe 2016/2017, gitt av Miljødirektoratet.

Forvaltningsregion	Nasjonalt mål (ynglinger)	Snitt 2013-2015 (ynglinger)	Kvote skadefelling	Tidsrom (f.o.m - t.o.m)
Region 4 - Østfold, Akershus og Oslo	6	4	1	01.06.16 - 15.02.17
Region 5 - Hedmark	10	4	1	01.06.16 - 15.02.17
Region 7 - Nordland	10	7	2	01.06.16 - 15.02.17
Region 8 - Troms og Finnmark (inkl. samarbeidsområdet i region 7)	10	8	3	01.06.16 - 15.02.17

Direktoratet har fått tilrådning fra Rovviltnemnda i region 8 der nemnda ber om at det fattes vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe. Direktoratet har tatt rovviltnemndas anbefaling til følge, i tråd med signalene i rovviltforliket.

Når det gjelder betingede fellingstillatelser for brunbjørn har direktoratet vurdert det som hensiktsmessig å fastsette en samlet kvote for rovviltregionene 5 (Hedmark), 6 (Midt-Norge), 7

(Nordland) og 8 (Troms og Finnmark).

I regioner der de nasjonale bestandsmålene for de ulike artene er nådd, eller det ikke er fastsatt nasjonalt bestandsmål for arten, fastsettes kvote for betinget fellingstillatelse av rovviltneemnden i regionen. Kvoter for betinget skadefelling er et tiltak for å avhjelpe akutte skadesituasjoner i beitesesongen.

Generelt

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet på brunbjørn skulle endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt.

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltneemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Direktoratet viser videre til rapport fra Rovdata datert 13. mai 2016 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, brunbjørn og ulv. Av rapporten fremgår det for hvilke arter og regioner det nasjonale målet om antall ynglinger er nådd.

Direktoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. I disse tilfellene er det et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning.

Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som brunbjørn og gaupe påfører husdyr- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt en kvote for skadefelling som kan iverksettes av respektive fylkesmann etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sin naturlige utbredelse. Tiltak etter naturmangfoldloven skal midlertidig avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt som er utarbeidet av rovviltneemdene.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for betingede fellingstillatelser og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Vurdering av bestandssituasjonen for brunbjørn og gaupe

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata datert 13. mai 2016 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, brunbjørn og ulv og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Direktoratet legger til grunn at de regionale rovviltneemdene med sin geografiske differensiering skal ivareta de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Nærmere om bestandssituasjonen for brunbjørn:

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og hunner.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ynglinger. Overvåkingen har derfor tatt i bruk en modell, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Modellen tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. Resultatet av beregningene viser at det sannsynligvis ble født mellom 2 og 10 kull på landsbasis i 2015, og at det mest sannsynlig ble født 6 kull. Bestandsmålet på 13 årlige ungekull er følgelig ikke nådd.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 128 ulike brunbjørner i 2015, 53 hunnbjørn og 75 hannbjørn. Dette er en nedgang i forhold til de fire foregående årene fra 2011 til 2014 (151, 137, 148 og 136). Hunnbjørnene ble påvist i begrensede og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark fylker. Det er også kjent at ei merket binne fra det skandinaviske bjørneprosjektet gikk i hi med årsunger eller fjorårsunger høsten 2015 i Junkerdal nasjonalpark i Saltdal kommune i Nordland (region 7). Denne binna har brukt områder på begge

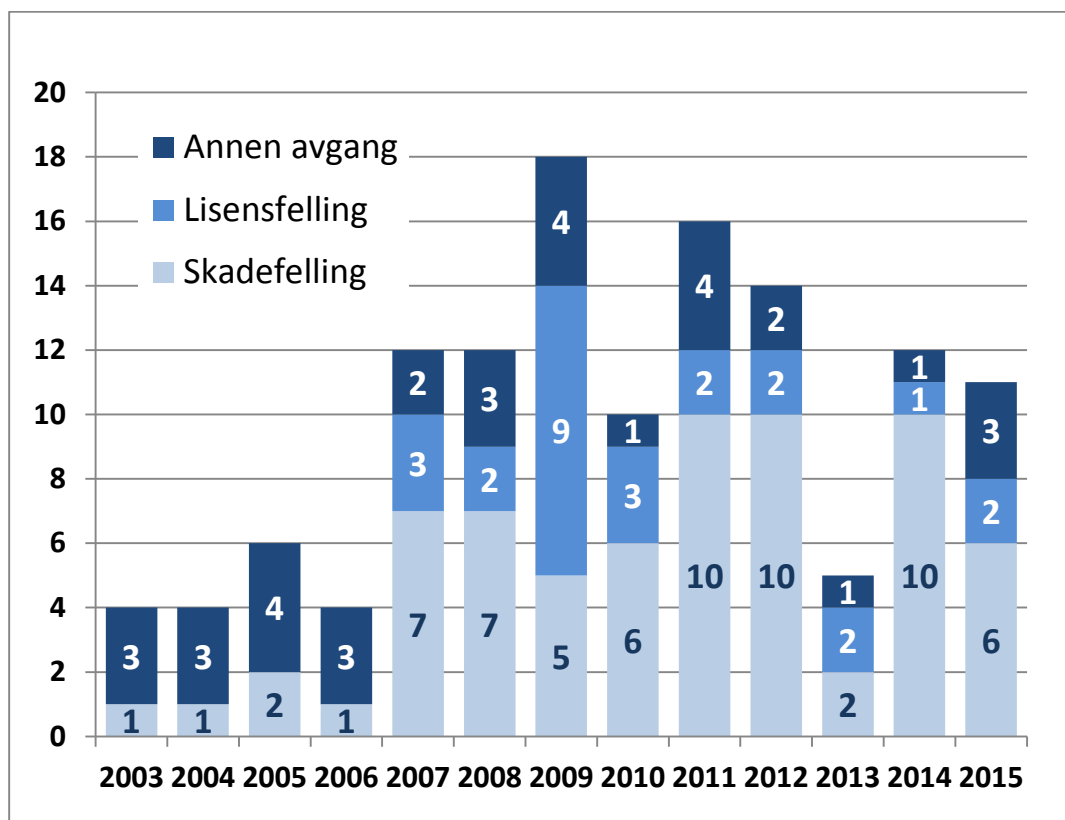
sider av riksgrensa, og ut ifra at den ble registrert i Sverige i oktober 2014 antar man at den hadde hi på svensk side vinteren 2014/2015.

Antallet på 128 ulike individer er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en lykkes i å samle materiale etter samtlige individer i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområdene kan således stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige. Blant de 128 bjørnene som ble påvist i Norge i 2015 var 30 bjørner tidligere påvist med sikkerhet i Sverige, Finland eller Russland.

Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side. Bjørnebestanden i Sverige er vurdert til å bestå av rundt 2800 individer (Kindberg og Swensson; Björnstammens storlek i Sverige 2013 - länsvisa skattningar och trender- Rapport 2014-2 från det Skandinaviska björnprojektet). Dette bestandsestimatet er det første siden 2008 og viser at den svenske bjørnepopulasjonen har negativ bestandsutvikling. Bestanden er redusert med 3,2 % årlig i perioden 2008 - 2013. Nedgangen er størst i Norrbotten og Jämtlands län, mens det i resterende län har en relativt stabil bestand. På svensk side er det åpnet for skade- og lisensfelling, og de siste årene har kvotens størrelse økt betydelig. Fra 2010 er det registrert ca. 1800 døde bjørner i Sverige. Naturvårdsverket og Länsstyrelsene åpnet for felling av 226 bjørner under lisensjakten 2015 i Sverige, hvorav 226 ble felt (Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA), www.sva.se). Lisensjakkvoten var redusert i 2015 sammenlignet med tidligere år (273 (268 felt) i 2014 og 306 (305 felt) i 2013). I 2013, 2014 og 2015 ble det felt henholdsvis 22, 34 og 64 bjørner på skadefelling i løpet av våren, hvilket har blitt tatt hensyn til når lisensjakkvote ble satt (SVA: Rapport för stora rovdjur 2014/ Rapport för stora rovdjur 2015). Total kjent registrert avgang i 2013, 2014 og 2015 var henholdsvis 346, 338 og 316 bjørner (SVA/Rovbase). Bestandsnedgangen på svensk side vil også potensielt påvirke hvor lenge det tar før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge.

Stortingets rovviltforlik presiserer at ulike virkemidler er aktuelle, avhengig av om det dreier seg om prioriterte beiteområder eller områder hvor ynglende rovvilt har prioritet. I de områdene rovviltnemndene har prioritert til bjørn skal forebyggende tiltak vektlegges, for eksempel tidligere nedsanking av sau og rovviltavvisende gjerder, for å hindre at dyr på beite går tapt. Av dette følger det at fylkesmennene må være svært restriktive med å felle bjørn innenfor disse områdene.

Kjent avgang av brunbjørn i Norge i 2015 var totalt 11 bjørner (8 hannbjørner, 3 binne). 6 bjørner ble felt på skadefelling i perioden 28. mars til 4. september 2015. Siden 1. januar 2016 er det felt 1 hannbjørn i Stor-Elvdal i Hedmark fylke. Siden 1. januar 2016 er det felt minst 32 bjørner i Sverige og i hovedsak gjennom skydds jakt (skadefelling). Noen av disse er felt nært opp til riksgrensen mot Norge.

Figur 1. Total avgang brunbjørn fra jaktåret (1. april - 31. mars) 2003/2004 til 2015/2016.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap utført av voksne hannbjørner). Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltninga i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Direktoratet konstaterer at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 5-8. Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir direktoratet likevel fylkesmennene i disse regionene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette bjørnebestandens overlevelse i fare. Dette forutsetter at det i størst mulig grad unngås å felle binner (se særlige vilkår).

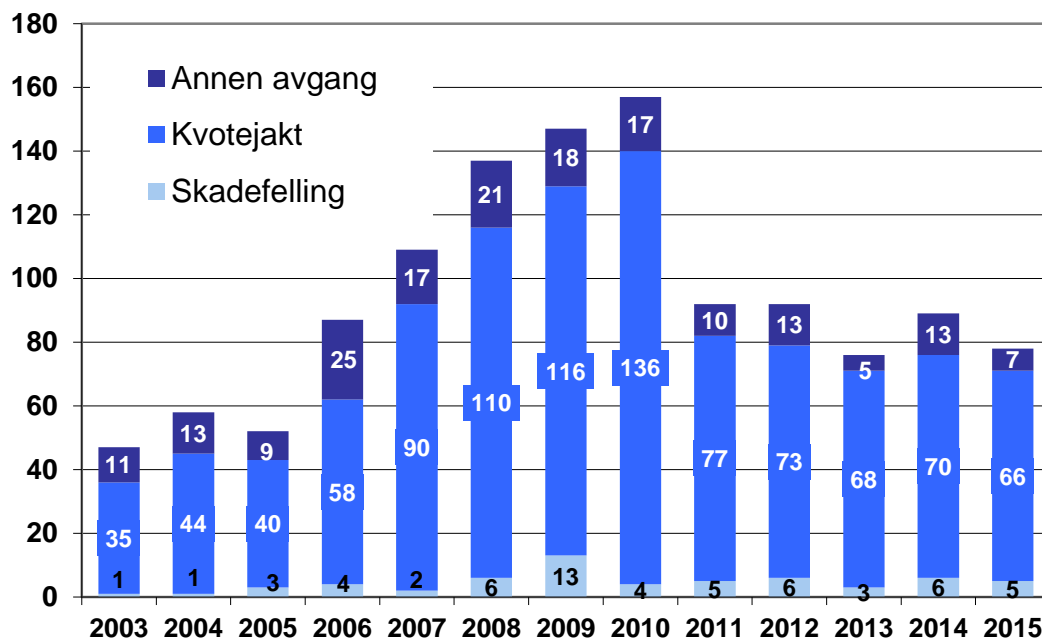
Nærmere om bestandssituasjonen for gaupe:

NINA rapport 1179; Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2015 er benyttet for vurdering av nemndenes myndighet til å fatte kvote for betingede fellingstillatelse, og som grunnlag for å vurdere bestandsstatus og utviklingen i bestanden.

Fra en oppgang i gaupebestanden fra 2004 til 2009 er det i årene fra 2010 til 2014 registrert en nedgang i bestanden. Det ble påvist en liten oppgang i 2015 på 58 familiegrupper. For tredje år på rad ligger gaupebestanden under det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe. I region 4 - Østfold, Akershus, Oslo, region 5 - Hedmark og region 7 - Nordland og region 8 - Troms og

Finmark er gjennomsnittlig antall familiegrupper fra 2013- 2015 under det nasjonale fastsatte bestandsmålet for regionen.

Kjent avgang av gaupe i Norge jaktåret 2015/2016 var på 78 gauper. Av dette ble 66 dyr felt under kvotejakt. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupa utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Figur 2. Total avgang av gaupe fra jaktåret 2003/2004 til 2015/2016.

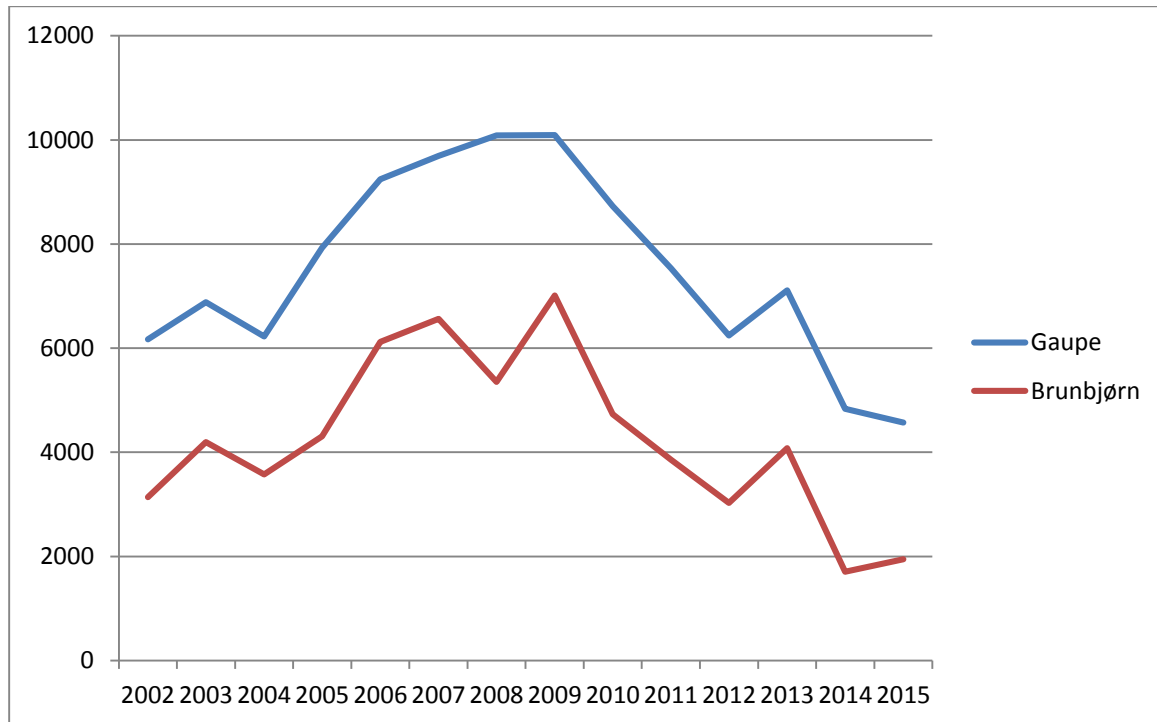
Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir direktoratet likevel fylkesmennene i disse regionene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom, jf. tab. 1. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette gaupebestandens overlevelse i fare.

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein

I 2015 ble det erstattet 20 000 sau og lam som tapt til rovvilt og det ble utbetalt 51 millioner kroner i erstatning, mot om lag 23 500 erstatta sau og lam i 2014. Dette er også en betydelig nedgang sammenliknet med årene 2006 og 2007 hvor det ble erstattet 39 000 og 40 000 dyr som tapt til rovvilt.

Det er store endringer i skader gjort av brunbjørn og gaupe de siste årene. I 2015 ble det erstattet 1900 sau og lam som tatt av bjørn, som er en liten økning fra 2014 men fremdeles en halvering fra 2013 hvor ca. 4000 sau ble erstattet som tapt til bjørn. Når det gjelder gaupeskader ser vi en nesten tilsvarende utvikling. 4600 sau og lam ble erstattet som tatt av gaupe i 2015, og dette tilsvarer ca. 35 prosent nedgang fra 2013.

Til sammen ble det dokumentert 1454 sau og lam drept av rovvilt i 2015, noe som utgjør omtrent 7 prosent av de erstattede tapene. Til tross for at dette er en liten andel, gir tallene på landsbasis en god indikasjon på utvikling i tap.

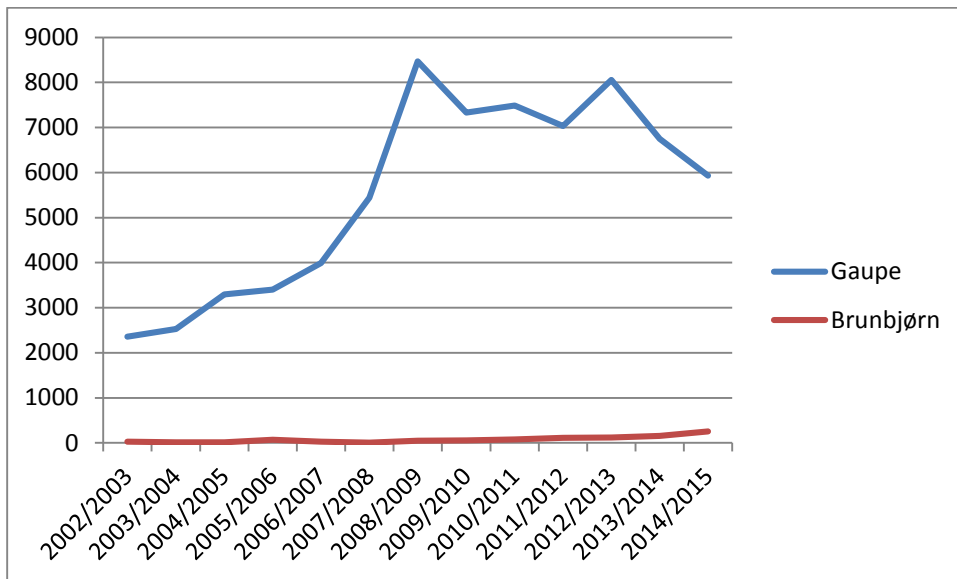
Figur 3. Sau erstattet som drept av gaupe og brunbjørn 2002-2015.

Det har også vært en liten nedgang i antall erstatta rein fra reindriftsåret 2013/2014 til 2014/2015. Antallet rein som ble erstattet var 19 000 mot 20 000 foregående år. Selv om antallet varierer noe fra år til år, viser en oppsummering av erstatningsoppgjøret at tap av rein til rovvilt har vært forholdsvis stabilt de siste tre årene. Totalt ble det gitt ca. 58 millioner kroner i erstatning for tapte dyr siste reindriftsår.

Reineierne har rapportert at ca. 93 000 rein har gått tapt av ulike årsaker det siste reindriftsåret, og har søkt om erstatning for ca. 78 000 av disse dyrene. I år ble det påvist at ca. 930 rein er tatt av fredet rovvilt, og dette utgjør ca. 6 prosent av dyrene som erstattes.

Det er en nedgang i antall erstatta rein til alle de freda rovvilt artene i 2014/2015, med unntak av brunbjørn hvor det var en vesentlig økning fra 2013/2014 på ca 100 erstatta rein. Det er fortsatt gaupe som er den største skadegjøreren. 203 rein er påvist tatt av gaupe gjennom undersøkelsene SNO sine rovviltkontakter har gjort i reindriftsåret. Totalt er ca. 5900 rein erstattet som drept av gaupe.

Figur 4. Tamrein erstattet som drept av gaupe og brunbjørn 2002-2015.

Særlige vilkår knyttet til iverksettelse av betinget skadefelling av brunbjørn og gaupe

1. Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen er unntatt fra tillatelsen.
2. I de tilfeller det er kjente familiegrupper av gaupe innenfor aktuelle områder for skadefelling, skal tiltak som er mulige for å unngå at familiegruppe felles, være iverksatt.
3. Bjørnebinner med unger som opptrer sammen er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
4. Fylkesmennene skal være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for bjørn og gaupe. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.
5. Direktoratet kan til enhver tid omfordele, trekke tilbake eller gi tillegg til kvoten for betingede fellingstillatelser.

Andre forhold av betydning ved iverksettelse av skadefelling

Nedenfor følger en beskrivelse av ulike forhold som har betydning ved iverksettelse av fellingstillatelser. Disse forholdene har betydning for alle skadefellingstillatelser gitt av fylkesmannen, også utover de som er regulert i dette vedtaket.

Utøvelse av jakt, felling og fangst:

Oppdatert forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst finnes på www.lovdata.no. Oppdatert forskrift fra 2012 inneholder noen endringer blant annet i bestemmelser om aldersgrense, ettersøkshunder, fangstinnretninger og vilkår for deltakelse i lisensfelling. For nærmere regler knyttet til praktiseringen av fellingsadgangen, se vedlegg.

Vurdering av tidsrom for iverksettelse av skadefelling:

Felling etter skadefellingsregimet kan bare skje dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er svært begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da sauen skal være sanket fra utmark, selv om det vil være

regionale forskjeller her. Skulle tap til sau likevel forekomme, vil det med stor sannsynlighet finnes andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap. For tap til tamrein må det gjøres andre vurderinger.

Kommunale/interkommunale fellingslag - godtgjøring for fellingsforsøk, arbeidsgiveransvar, forsikring mv.:

Godtgjøring for fellingsforsøk reguleres av rovviltforskriften § 9a, samt kommentarene til rovviltforskriften § 9a.

Det følger av forskriften at der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan kommunen utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15. Registrering som lisensjeger skjer på Jegerregisteret <https://w2.brreg.no/lisensjeger/>.

Satsene for godtgjøring er fastsatt av Klima- og miljødepartementet og satser og øvrige vilkår omtales i kommentarene til rovviltforskriften § 9a. Av kommentarene til forskriften framgår også hvilke forhold som faller utenfor ordningen. Utbetaling skjer på grunnlag av disse vilkårene, samt rapport fra fellingsleder om fellingsforsøket og den tid som er benyttet. Den totale utbetalingen fra kommunen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling. Fylkesmannen yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene nevnt over.

Klima- og miljødepartementet har hatt kontakt med Direktoratet for arbeidstilsynet om arbeidsgiveransvaret i forbindelse med kommunalt/interkommunalt oppnevnte fellingslag. Direktoratet for arbeidstilsynet peker på at en person skal regnes som arbeidstaker i henhold til arbeidsmiljøloven hvis tilknytningen til arbeidsgiver reelt sett har karakter av et ansettelsesforhold, og at det skal foretas en helhetsvurdering av samtlige omstendigheter i ansettelsesforholdet. Ut fra de kriterier som Direktoratet for arbeidstilsynet har oppstilt, har Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet konkludert med at det er et arbeidsgiver-/arbeidstakerforhold mellom kommunen og medlemmer i lokale fellingslag i slike tilfeller.

Med arbeidsgiveransvaret følger en rekke rettigheter og plikter. Lover, forskrifter og avtaleverk inneholder en rekke bestemmelser om arbeidsgiverens rettigheter og plikter innenfor blant annet lønns- og personalområdet, samt skatteområdet.

Viktige forhold som følger av arbeidsgiveransvaret:

- plikt til å innberette lønnsutgiftene til ligningsmyndighetene og foreta forskuddstrekk
- arbeidsgiver skal utbetale feriepenger til den tilsatte
- arbeidsgiver plikter å svare arbeidsgiveravgift til folketrygden

Utgifter til forsikring faller utenfor godtgjøringsordningen. Dette faller inn under kommunens arbeidsgiveransvar, og bør således omfattes av eksisterende kommunale ordninger.

I henhold til kommentarene til rovviltforskriften § 9a kan kommunen betale ut godtgjøring inntil døgnatsen pr. deltaker etter rapport (timelister) fra fellingsleder. I tillegg til fastsatt døgnats skal kommunen også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette vil bli dekket av kommunens

tilskudd fra fylkesmannen. Fylkesmannen må ta hensyn til dette i fastsettelse av den økonomiske rammen knyttet til den enkelte tillatelse. Utbetalingen til kommunen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling.

Vi ber fylkesmennene om å informere aktuelle kommuner om disse forholdene.

Bistand fra Statens naturoppsyn:

Fellingstillatelse etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) blir normalt gitt til en berørt part eller en kommune som søker om dette, og forsøk på felling gjennomføres normalt av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen.

Statens naturoppsyn (SNO) kan ved behov bistå ved fellinger i regi av andre. Slik bistand må eventuelt tas opp med SNO direkte. SNO vil primært prioritere bistand ved oppstart i områder uten fellingserfaring og i områder med særlig skadeproblematikk. SNO dekker sine egne kostnader der de engasjerer seg i fellingstiltak.

Felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvepopulasjonen:

I henhold til overenskomst av 12. august 2011 mellom statssekretærene i Miljøverndepartementet i Norge og Miljödepartementet i Sverige har Miljødirektoratet og Naturvårdsverket utarbeidet felles retningslinjer for forvaltning av genetisk verdifulle individer i den skandinaviske ulvepopulasjonen.

Forholdene beskrevet i disse retningslinjene skal vektlegges når fylkesmannen gjør en vurdering av om felling av ulv er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Saksbehandlingstid og beredskapsordninger

I tråd med rovviltforliket i 2011, (Representantforslag 163 S (2010-2011)), er det ønskelig å sikre en rask og effektiv håndtering av spørsmål knyttet til løpende forvaltning av rovvilt, herunder svar på søknader om fellingstillatelse på rovvilt, aktuelle forebyggende tiltak osv. Dette har særlig relevans i beitesesongen for sau, men er relevant hele året i områder med tamrein. For alle typer søknader og klager gjelder det at forvaltningen så langt det er mulig gjennomfører en så rask behandling at saken ikke mister aktualitet.

Som beskrevet i brev datert 15. mars 2016 om planleggingsrammer til rovviltnemndene i 2016, er det satt av midler over kap. 1420 post 21 til beredskapsordninger hos fylkesmennene. Behovet for dette innenfor den enkelte region må prioriteres innenfor rovviltnemndenes tildelte midler på kap. 1420.21.

Rapportering

Før fylkesmannen fatter vedtak om iverksettelse av felling av brunbjørn, jf. rovviltforskriften § 9, må fylkesmannen forvise seg om at iverksettelsen skjer innenfor den samlede kvote for landet på 5 bjørn. Alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal uten opphold registreres i Miljøvedtaksregisteret av den som fatter vedtaket. Dette skal gjøres umiddelbart etter at vedtaket er fattet.

Vedtak

Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som brunbjørn og gaupe påfører husdyr- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt en kvote for betinget skadefelling som kan iverksettes av respektive fylkesmann etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det.

Miljødirektoratet gir med dette fylkesmennene i rovviltregion 5, 6, 7 og 8 betinget fellingstillatelse for til sammen inntil 5 brunbjørn. Tillatelsen for brunbjørn gjelder de aktuelle rovviltregioner i perioden 1. juni 2016 til og med 15. oktober 2016.

For gaupe gir direktoratet betinget fellingstillatelse på til sammen 7 gauper, hvorav 1 til fylkesmennene i rovviltregion 4, 1 til fylkesmannen i Hedmark, 2 til fylkesmannen i Nordland og 3 til fylkesmennene i Troms og Finnmark. Tillatelsen for gaupe gjelder de aktuelle rovviltregioner i perioden 1. juni 2016 til og med 15. februar 2017.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Vedlegg:
Vedlegg til kvote for betinga skadefelling
Adresseliste:

Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	Moss
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Finnmark / Finnmárkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer

Kopi til:

Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007, Dep	0030	OSLO
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Rovviltnemnda i region 4	c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Postboks 8111	0032	OSLO
Sametinget / Sámediggi	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Politidirektoratet	Postboks 8051 Dep	0031	OSLO
Norske Reindrifsamers Landsforbund	postboks 508	9255	TROMSØ
Norges Bondelag	Postboks 9354 Grønland	0135	OSLO

Norsk Sau og Geit	Postboks 104	1431	ÅS
WWF Norge	Postboks 6784 St. Olavs Plass	0130	OSLO
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Akersgata 41	0158	OSLO
Naturvernforbundet	Mariboegate 8	0183	OSLO
Foreningen våre rovdyr	Postboks 195	2151	ÅRNES
Utmarkskommunenes Sammenslutning	Akersgaten 30	0148	OSLO
Norges Jeger- og Fiskerforbund	Postboks 94	1378	NESBRU
Norges Skogeierforbund	Postboks 1438 Vika	0115	OSLO
Norskog	Postboks 123 Lilleaker	0216	OSLO
Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk			
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Landbruksdirektoratet Oslo	Postboks 8140 Dep	0033	OSLO
Landbruksdirektoratet Alta	Postboks 1104	9504	ALTA

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	12/3941-	20.06.2016

Forskriftsendringer om ulv

Mandag 6. juni fattet Stortinget flere vedtak om som gjelder ulv, på bakgrunn av Innst. 330 S (2015-2016) og Meld. St. 21 (2015-2016). Vedtakene 768 og 769 gjelder ulvesonens utstrekning og bestandsmålet for ulv. På bakgrunn av disse to vedtakene og andre føringer fra Stortinget har Klima- og miljødepartementet foretatt enkelte endringer i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt. Kommentarene til forskriften er også endret.

Tilbakemeldingene fra Stortinget har et svært konkret innhold. Departementet har derfor kommet til at høring i saken kan anses som "åpenbart unødvendig" og unnlates etter forvaltningslovens bestemmelser.

Nedenfor gjengis endringene i forskriften og i kommentarene til forskriften.

Forskriftsendringene trer i kraft straks.

Sonen

I Stortingets vedtak 768 heter det: "Område 2, 3 og 7 i dagens ulvesone skal tas ut [...]".

På denne bakgrunn har departementet vedtatt følgende nye ordlyd i rovviltforskriften § 2 d:

"d) Ulvesone: Østfold, Oslo, Akershus med unntak av kommunene Hurdal, Eidsvoll, Nannestad, Ullensaker, Skedsmo og Gjerdrum, de deler som ligger vest for Glomma av kommunene Nes, Sørumsund, og Fet, samt Nittedal øst for Nitelva, Hedmark med unntak av

kommunene Nord-Odal, Stange, Hamar, Løten, Ringsaker, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Følldal, Alvdal, Tynset, Tolga og Os, de deler som ligger vest for Glomma av kommunene Åsnes, Våler, Elverum, Åmot, Kongsvinger, Grue og Sør-Odal, samt de deler av Trysil kommune som ligger nord for en rett linje fra der Senna renner ut i Tryseselva til der kommunegrensen mellom Trysil og Engerdal gjør en vinkel ved Litlskorhøa."

Videre har departementet, av opplysningshensyn, endret formuleringen "forvaltningsområdet for ynglende ulv" til "ulvesonen" i andre bestemmelser i forskriften og i kommentarene til forskriften.

Bestandsmålet

I Stortingets vedtak 769 heter det: "Bestandsmålet for ulv i Norge skal være 4-6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger, også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med på en faktor på 0,5".

Departementet har vedtatt følgende nye ordlyd i rovviltforskriften § 3 første ledd, andre til fjerde punktum:

"I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. *Det skal være 4-6 årlige ynglinger av ulv. 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5*".

Videre er forskriften § 4 d) og e) endret til følgende:

" d) Region 4 – Østfold, Akershus og Oslo: 6 ynglinger av gaupe, samt, i samarbeid med region 5, *4-6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge*

e) Region 5 – Hedmark: 10 ynglinger av gaupe, 5 ynglinger av jerv og 3 ynglinger av bjørn, samt, i samarbeid med region 4, *4-6 årlige ynglinger av ulv hvorav 3 skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge*"

Når det gjelder **kommentarene** til bestemmelsene, er dagens kommentarer til rovviltforskriften § 3 *første ledd* erstattet med følgende:

"Det er Stortinget som har fastsatt de nasjonale bestandsmålene, jf. Innst.S.nr. 174 (2003-2004). Bestandsmålet for *ulv* følger av Innst.330 S (2015-2016) og Stortingets vedtak 6. juni 2016. De nasjonale bestandsmålene skal bidra til å sikre en bærekraftig forvaltning av rovvilt. Disse bestandsmålene er innarbeidet i forskriftens første ledd.

At bestandsmålet for ulv er fastsatt som et intervallmål på 4-6 årlige ynglinger av ulv (der 3 ynglinger skal være helnorske) gir forvaltningsmyndighetene et ekstra handlingsrom når vedtak om uttak skal fattes. Forhold som omfanget av ulovlig felling og innavlsnivå vil være viktige i vurderingen av om man skal legge seg høyt eller lavt innenfor intervallet. Intervallmålet vil også gjøre det enklere med dialog og samarbeid med svenske myndigheter om forvaltning av ulv i grenserevir.

Uavhengig av bestandsmålet må imidlertid de alminnelige vilkårene for felling være oppfylt, dvs. at felling bare tillates dersom det er et skadepotensial, felling ikke truer bestandens overlevelse og det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning.

At ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes, innebærer at også ynglinger utenfor ulvesonen skal tas med når man vurderer om bestandsmålet er nådd. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5. I tråd med felles skandinavisk metodikk siktes det her til ulverevir med tilhold på tvers av riksgrensen. Det er ingen krav til den nærmere fordelingen av reviret på hhv. norsk og svensk territorium.

Det er Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt som definerer den geografiske utbredelsen av et ulverevir.

Som tidligere skal man søke å oppnå bestandsmålet for ulv *innenfor* ulvesonen. Både innenfor og utenfor ulvesonen kan felling skje dersom det er et skadepotensial, felling ikke truer bestandens overlevelse og det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Terskelen for felling innenfor forvaltningsområdet vil imidlertid være høyere enn utenfor forvaltningsområdet.

Når bestandsmålet for ulv er nådd, dvs. når det foreligger minst 4 ynglinger av ulv, der ynglinger i grenserevir teller med en faktor på 0,5, og revirene for minst 3 av disse i sin helhet ligger i Norge, har rovviltmyndighetene myndighet til å fatte vedtak om kvote for skadefelling eller lisensfelling av ulv, jf. forskriften §§ 7, 8 og 10

Hvorvidt bestandsmålet er nådd, skal i likhet med i dag baseres på det faktiske antall ynglinger hvert år. Som i dag er det den endelige statusrapporten fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt som er avgjørende for om bestandsmålet er nådd og om myndighetene har myndighet eller ikke. Endelig statusrapport for ulv i Norge skal foreligge 1. juni hvert år. Statusrapporten viser bestandstallene for foregående år. "

Myndighet

I Innst.S.nr. 174 (2003-2004) s. 8 uttaler Stortinget: "Flertallet støtter forslaget om at myndighet til å fatte vedtak som berører grenserevir flyttes fra Miljødirektoratet til myndighetene, og at det skjer så raskt som mulig".

Rovviltsforskriften § 7 har hatt en bestemmelse i tredje ledd om at en rovviltmyndighet ikke kan fatte vedtak om kvote for felling som berører familiegruppe eller revirmarkerende par av ulv der deler av reviret ligger i Sverige. Bestemmelsen i tredje ledd er nå opphevet.

Videre er kommentarene til § 7 tredje ledd endret til følgende:

"Tidligere har en rovviltmyndighet ikke hatt myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling som berører familiegruppe eller revirmarkerende par av ulv der deler av reviret ligger i Sverige. Dette er endret, slik at rovviltmyndighetene nå har slik myndighet. Vedtak om kvote for felling som berører grenserevir kan bare fattes etter at det har vært kontakt med svenske myndigheter der man søker å komme til enighet om felling av slike ulverevir, basert på best tilgjengelig kunnskap. Nærmere retningslinjer for dialogen mellom myndighetene og svenske myndigheter vil bli utarbeidet."

I kommentarene til § 7 andre ledd er andre avsnitt endret til følgende:

"For ulv vil dette innebære at rovviltnemnden ikke kan fatte vedtak om felling innenfor en familiegruppe eller et revirmarkerende par dersom den "norske" del av ulvebestanden ikke består av mer enn tre helnorske familiegrupper/revirmarkerende par og fire familiegrupper/revirmarkerende par totalt inkludert grenserevir. Om det i tillegg til disse familiegruppene eller revirmarkerende parene er dokumentert ytterligere revirmarkerende par eller familiegrupper som forventes å bringe antallet ynglinger over det nasjonale måltallet, må rovviltnemndene drøfte seg frem til i hvilken grad det skal tillates en ny etablering kontra å beholde de eksisterende familiegruppene eller revirmarkerende parene som grunnlaget for neste yngling."

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Solveig Paulsen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Adresseliste

Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034, Statens Hus	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59, Statens Hus	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rovviltnemnda i region 1	c/o Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Rovviltnemnda i region 2	c/o Fylkesmannen i Buskerud, Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Rovviltnemnda i region 3	c/o Fylkesmannen i Oppland, Serviceboks	2626	LILLEHAMMER
Rovviltnemnda i region 4	c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref	Vår ref	Dato
	16/252-	20. juni 2016

Tidlig nedsanking av sau som forebyggende tiltak

Jeg viser til møte med rovviltnemndene 25. april 2016 hvor jeg blant annet ga signaler til nemndene om å arbeide med tapsreducerende tiltak knyttet til sau tatt av jerv. Jeg ønsker å utdype dette litt nærmere.

Jeg er, i tråd med rovviltforlikene av 2004 og 2011, opptatt av at vi skal ha en tydelig soneforvaltning. Terskelen for å ta ut rovvilt i beiteprioriterte områder skal være lav. Terskelen for å ta ut rovvilt i rovviltprioriterte områder skal være tilsvarende høy, samtidig som saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite skal tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling.

En stor del av tapene av beitedyr til rovdyr skjer i rovdyprioriterte områder. I flere områder er dette gjentagende over tid. Av Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sin rapport *Rovviltbestandenes betydning for landbruk og matproduksjon basert på norske ressurser (2016)* fremgår blant annet at for landet som helhet søker om lag 11,3 % av dem som driver med sau om erstatning for tap til rovvilt. I beiteprioriterte områder er andelen lavere (7,1 %), mens andelen i de rovviltprioriterte områdene er 21,3 %. Innenfor forvaltningsområdene er andelen som søker erstatning for tap høyest i forvaltningsområdet for jerv. Her søker en tredjedel av bøndene som driver med sau om erstatning for tap til rovdyr. Jeg mener det ligger et stort potensial for skadereduksjon ved å ha ytterligere oppmerksomhet og arbeide målrettet med forebyggende tiltak i slike områder.

Siden 2010 har Statens naturoppsyn (SNO) påvist over 11 000 skader på sau og lam forårsaket av de fire store rovdyrene samt kongeørn. Dette har over tid gitt oss god kunnskap om når de ulike artene tar mest beitedyr og hvilke dyr som er mest sårbare for angrep.

Skade- og tapsstatistikken viser at mer enn åtte av ti skader på sau og lam forårsaket av jerv blir påvist fra 1. august og ut året, og nesten halvparten skjer etter 1. september. Jeg mener derfor forebyggende tiltak sent i beitesesongen har et stort potensial for å redusere skadeomfanget grunnet jerv betraktelig.

I arbeidet med å redusere tapet av sau på utmarksbeite i rovviltprioriterte områder er det viktig å ta i bruk de mest effektive tiltakene slik at man oppnår tydeligere soneforvaltning og bedre skadereduksjon enn i dag. Jerven står i snitt for ca. 33 % av alle rovviltskader på sau. Dersom det gjennomføres noe tidligere sanking (1. september) kan tapene forårsaket av jerv reduseres med inntil 50 %, noe som igjen kan medføre at tapene av sau til rovvilt totalt sett i Norge reduseres med nesten 17 %. Jeg ber derfor rovviltmyndene om å gå i dialog med beitenæringene om mulighetene for å få til tidligere nedsanking av sau i jerveprioriterte områder.

Jeg er klar over at det kan være utfordringer knyttet til gjennomføringen av ulike forebyggende tiltak, men med midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak tilbyr vi gode økonomiske ordninger som kompenserer for ekstra utgifter. Målet må være å finne mest mulig effektive måter å redusere tap av beitedyr, og det er mitt klare synspunkt at det vil være langt bedre å gjennomføre gode forebyggende tiltak fremfor å utbetale erstatninger.

Oppdrag:

1. Vurdere hvordan tidligere nedsanking (1. september eller tidligere) kan gjøres i praksis, herunder om det er tilgjengelig innmarksbeite/fôrressurser, og om det vil medføre økninger i kostnadene til forebyggende tiltak.
2. Gå i dialog med beitebrukerne i prioriterte yngleområder for jerv som har hatt vedvarende utfordringer knyttet til tap av sau til jerv om økt bruk av tidligere nedsanking som forebyggende tiltak.
3. Søke å finne langsiktige løsninger i dialog med beitebrukerne.

Med hilsen

Vidar Helgesen

Kopi:

Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034, Statens Hus	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59, Statens Hus	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM

Adresseliste

Rovviltnemnda i region 1	c/o Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Rovviltnemnda i region 2	c/o Fylkesmannen i Buskerud, Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Rovviltnemnda i region 3	c/o Fylkesmannen i Oppland, Serviceboks	2626	LILLEHAMMER
Rovviltnemnda i region 4	c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ

Deres ref.:

Vår dato: 30.06.2016

Vår ref.: 2016/4445

Arkivnr: 434.11

Adresseliste

Melding om oppstart av arbeidet med revidering av forvaltningsplan for store rovdyr i rovviltsregion 6 Midt-Norge

Rovviltnemnda i region 6 sender herved ut melding om oppstart av arbeidet med revideringen av gjeldende forvaltningsplan for store rovdyr i region 6 Midt-Norge. Gjeldende forvaltningsplan fra november 2013 kan lastes ned her:

<https://www.fylkesmannen.no/nb/Nord-Trondelag/Miljo-og-klima/Rovvilt/Rovviltnemnda/>

Rovviltnemndenes ansvar og arbeidsoppgaver er hjemlet i Forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005. I henhold til forskriften skal rovviltnemnda utarbeide en forvaltningsplan som skal legge til rette for og nå fastsatte bestandsmål, samtidig som en sikrer forutsigbarhet for berørte parter, herunder landbruk, reindrift og utmarksbaserte næringer. Med bakgrunn i nemndenes nedfelte ansvar og arbeidsoppgaver har gjeldende forvaltningsplan en tredelt målsetting om at den skal bidra til:

- Sikring av rovviltartenes overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål
- Lavere konflikter og å sikre næringsdrift, herunder aktivt bruk av utmarksbeite, gjennom målrettede virkemidler
- Forutsigbarhet

Rovviltnemnda har bedt sekretariatet om en evaluering av forvaltningsplanens tredelte målsetting. Under møte i rovviltnemnda den 26. mai 2016 vedtok rovviltnemnda å starte arbeidet med revideringen av forvaltningsplanen for store rovdyr i region 6 Midt-Norge. Følgende fremdriftsplan er lagt:

2016

26. mai:	Vedtak om oppstart av rullering av forvaltningsplan
Juni:	Kunngjøring av oppstart med varsling av berørte offentlige myndigheter, lag, organisasjoner, institusjoner og andre interesserte.
Juni – oktober:	Innspillperiode med fylkesvise innspillmøter.
1 november:	Frist for skriftlige innspill
November – mars	Sekretariatet utarbeider planforslag.

2017

Møte i mars:	Vedtak om at planforslaget legges ut på offentlig høring med høringsfrist 15. august 2017.
Mars – august:	Fylkesvise høringsmøter i høringsperioden

- August – oktober: Vurdering av uttalelsene og innspillene. Arbeidsmøte i rovviltnemnda i denne perioden.
- Møte i oktober: Vedtak om forvaltningsplan. Forvaltningsplanen oversendes Miljødirektoratet til faglig uttalelse.
- Møte i desember: Rovviltnemnda fatter vedtak om godkjenning av forvaltningsplanen.

Forvaltningsplan for rovdyr i region 6 ble første gang vedtatt i november 2006. Revideringen av forvaltningsplanen skal ta utgangspunkt i gjeldende plan som ble godkjent av rovviltnemnda den 21. november 2013. Etter at gjeldende forvaltningsplan ble godkjent har spørsmålet om etablering av yngleområde for bjørn utenfor Nord-Trøndelag og konsekvensene ved å ta ut Forollhogna som yngleområde for jerv blitt utredet av Norsk institutt for naturforskning (NINA). Utredningen fra NINA ble gjennomført på oppdrag av rovviltnemnda (se NINA-Rapport 1123)

Med bakgrunn i NINAs utredning fattet rovviltnemnda, i 2015, følgende vedtak.:

- Forollhogna sin status som yngleområde for jerv må sees i sammenheng med region 3 sitt samordningsoppdrag for forvaltningen av den sørvestlige bestanden av jerv. I påvente av at region 3 sitt samordningsoppdrag for en helhetlig forvaltning av den sørvestlige jervebestanden ferdigstilles beholder Forollhogna inntil videre sin status som yngleområde for jerv. Dagens grenser for yngleområde for jerv i Forollhogna opprettholdes.
- Det vil ikke bli etablert yngleområde for bjørn utenfor Nord-Trøndelag. Dagens yngleområde for bjørn opprettholdes.

Forollhognas status som yngleområde for jerv skal derfor vurderes på nytt i forbindelse med revideringen, mens endringer av yngleområde for bjørn i utgangspunktet ikke er gjenstand for vurdering under revideringen av forvaltningsplanen. Innspill som tidligere har kommet i forbindelse med prosessen rundt Forollhogna følger saken.

NINA og Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) leverte i begynnelsen av juni sine evalueringsrapporter på henholdsvis regional rovviltforvaltning (NINA-Rapport 1268) og rovviltbestandenes betydning for landbruk og matproduksjon basert på norske ressurser (NIBIO-Rapport Vol. 2, nr. 63). Det er pr. dags dato noe uklart hvordan disse rapportene skal behandles videre fra sentralt hold. Godkjenning av forvaltningsplanen i desember 2017 forutsetter at dette er avklart og at eventuelle endringer i den regionale rovviltforvaltningen med bakgrunn i disse rapportene er vedtatt. Region 3 sitt samordningsoppdrag for den sørvestlige jervebestanden må også være ferdigstilt og bearbeidet fra sentralt hold før revidert forvaltningsplan for region 6 blir endelig vedtatt av rovviltnemnda.

Alle som ønsker det kan komme med skriftlige innspill til oppstartsmeldingen.

Innspill sendes til:

Rovviltnemnda i region 6

c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Postboks 2600

7734 Steinkjer

Eller på e-post til: fmntpost@fylkesmannen.no

Frist for å komme med innspill er satt til 1. november 2016.

Aktuelle rapporter kan lastes ned under rovviltnemndas hjemmeside:
<https://www.fylkesmannen.no/nb/Nord-Trondelag/Miljo-og-klima/Rovvilt/Rovviltnemda/>

Med hilsen

Gunnar Alstad
Leder

Inge Hafstad
Sekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter

Vedlegg

1 Adresseliste

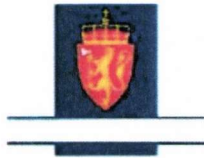
Navn	Adresse	Postnr	Poststed
Allskog BA	Ingvald Ystgaards veg 13 A	7047	Trondheim
Bonde- og Småbrukarlaget i Møre og Romsdal	v/Øystein Ormbostad	6590	Tustna
Bonde- og Småbrukarlaget i Nord-Trøndelag	Lyshaug	7893	Skorovatn
Bonde- og Småbrukarlaget i Sør-Trøndelag	Trollahaugen 2B	7018	Trondheim
Den Norske Turistforeningen	Postboks 7, Sentrum	0101	Oslo
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim
Folkeaksjonen ny rovviltpolitikk	Postboks 40	7701	Steinkjer
Foreningen Våre Rovdyr	Postboks 195	2151	Årnes
Fylkeskommunen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	Molde
Fylkeskommunen i Nord-Trøndelag	Seilmakergata 2	7735	Steinkjer
Fylkeskommunen i Sør-Trøndelag	Postboks 2350 Sluppen	7005	Trondheim
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6400	Molde
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Statens Hus	7468	Trondheim
Kommunenes Sentralforbund avd. Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	Molde
Kommunenes Sentralforbund avd. Nord-Trøndelag	Fylkets Hus	7735	Steinkjer
Kommunenes Sentralforbund avd. Sør-Trøndelag	Statens Hus	7468	Trondheim
Mattilsynet Regionkontoret for Trøndelag, Møre og Romsdal	Felles Postmottak, Postboks 383	2381	Brumunddal
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	Oslo
Molde og Romsdal Turistforening	Postboks 486	6401	Molde
Møre og Romsdal Bondelag	Postboks 2047	6402	Molde
Møre og Romsdal Sau og Geit	v/Solfrid Holm	6360	Åfarnes
Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag	Postboks 132	7702	Steinkjer
Naturvernforbundet i Møre og Romsdal v/Øystein Folden	Reitvegen 4	6630	Tingvoll
Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag	Sandgt. 30 C	7012	Trondheim
NJFF avd. Møre og Romsdal	Årseterveien 35	6422	Molde
NJFF avd. Nord-Trøndelag	v/Endre Alstad	7622	Markabygda
NJFF avd. Sør-Trøndelag	Fossegrenda 26	7038	Trondheim
Nord-Trøndelag Bondelag	Hamnegt. 33	7714	Steinkjer
Nord-Trøndelag Reinsamelag	IN-bygget	7870	Grong
Nord-Trøndelag Sau og Geit v/Tone Våg	Sørbygda	7760	Snåsa
Nord-Trøndelag Turistforening	Postboks 232	7501	Stjørdal
Norske Reindriftssamers Landsforbund	Postboks 508	9255	Tromsø
SABIMA	Postboks 6784 St.Olavs plass	0130	Oslo

Sámediggi - Sametinget	Ávjobárgeaidnu 50	9730	Karasjok/Kárásjohka
Sámediggi - Sametinget	Saemien Sijte	7760	Snåsa
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim
Sør-Trøndelag Bondelag	Kongens gt. 30	7012	Trondheim
Sør-Trøndelag og Hedmark Reinsamelag	Øra 28	7374	Røros
Sør-Trøndelag Sau og Geit v/Ola Krokann	Krokann	7340	Oppdal
Trondhjems Turistforening	Sandgt. 30 A	7012	Trondheim
WWF-Norge	Postboks 6784 St.Olavs plass	0130	Oslo
Ålesund-Sunnmøre Turistforening	Postboks 250	6001	Ålesund
Røyrvik kommune		7898	Limingen
Namsskogan kommune		7890	Namsskogan
Høylandet kommune		7977	Høylandet
Nærøy kommune		7970	Kolvereid
Leka kommune		7994	Leka
Vikna kommune	Postboks 133, Sentrum	7901	Rørvik
Flatanger kommune		7770	Flatanger
Fosnes kommune	Servicekontoret	7856	Jøa
Overhalla kommune		7863	Overhalla
Grong kommune	Postboks 162	7871	Grong
Lierne kommune		7882	Nordli
Snåsa kommune/Snåasen Tjelle	Sentrum	7760	Snåsa
Steinkjer kommune	Postboks 2530	7729	Steinkjer
Namsos kommune	Postboks 333, Sentrum	7801	Namsos
Namdalseid kommune	Gløttvegen 2	7750	Namdalseid
Inderøy kommune	Vennalivegen 7	7670	Inderøy
Verran kommune	Liaveien 1	7790	Malm
Leksvik kommune		7120	Leksvik
Verdal kommune	Johannes Bruns gt. 2	7650	Verdal
Levanger kommune	Postboks 130	7601	Levanger
Frosta kommune	Alstad	7633	Frosta
Stjørdal kommune	Postboks 133, Sentrum	7501	Stjørdal
Meråker kommune		7530	Meråker
Trondheim kommune	Postboks 2300, Sluppen	7004	Trondheim
Midtre Gauldal kommune		7290	Støren
Orkdal kommune	Postboks 83	7301	Orkanger
Skaun kommune	Rådhuset	7353	Børsa

Melhus kommune		7224	Melhus
Ørland kommune	Postboks 401	7129	Brekstad
Bjugn kommune	Rådhuset	7160	Bjugn
Oppdal kommune		7340	Oppdal
Rennebu kommune		7391	Rennebu
Hemne kommune	Trondheimsveien 1	7200	Kyrksæterøra
Snillfjord kommune		7257	Snillfjord
Rissa kommune		7100	Rissa
Åfjord kommune		7170	Åfjord
Roan kommune		7180	Roan
Osen kommune		7740	Steinsdalen
Frøya kommune		7260	Sistranda
Hitra kommune		7240	Hitra
Klæbu kommune		7540	Klæbu
Selbu kommune	Gjelbakken 15	7580	Selbu
Tydal kommune		7590	Tydal
Agdenes kommune		7316	Lensvik
Malvik kommune		7550	Hommelvik
Røros kommune	Bergmannsgata 19	7374	Røros
Holtålen kommune		7384	Ålen
Meldal kommune	Kvamsveien 2	7336	Meldal
Aukra kommune		6480	Aukra
Aure kommune		6690	Aure
Averøy kommune	Postboks 1521	6538	Averøy
Eide kommune		6490	Eide
Fræna kommune		6440	Elnesvågen
Giske kommune		6050	Valderøya
Gjemnes kommune		6631	Batnfjordsøra
Halsa kommune		6683	Våglund
Haram kommune		6270	Brattvåg
Hareid kommune	Rådhusplassen 5	6060	Hareid
Herøy kommune	Postboks 274	6099	Fosnavåg
Kristiansund kommune	Postboks 178	6501	Kristiansund N
Midsund kommune		6475	Midsund
Molde kommune	Rådhusplassen 1	6413	Molde
Neset kommune		6460	Eidsvåg

Norddal kommune	Postboks 144	6211	Valldal
Rauma kommune	Vollan 8A	6300	Åndalsnes
Rindal kommune		6657	Rindal
Sande kommune		6084	Larsnes
Sandøy kommune		6487	Harøy
Skodje kommune		6260	Skodje
Smøla kommune	Postboks 34	6571	Smøla
Stordal kommune	Kommunehuset	6250	Stordal
Stranda kommune	Postboks 264	6201	Stranda
Sula kommune	Postboks 280	6039	Langevåg
Sunndal kommune	Postboks 94	6601	Sunndalsøra
Surnadal kommune		6650	Surnadal
Sykkylven kommune		6230	Sykkylven
Tingvoll kommune		6630	Tingvoll
Ulstein kommune	Postboks 143	6067	Ulsteinvik
Vanylven kommune		6143	Fiskå
Vestnes kommune		6390	Vestnes
Volda kommune	Stormyra 2	6100	Volda
Ørskog kommune		6240	Ørskog
Ørsta kommune	Dalevegen 6	6150	Ørsta
Ålesund kommune	Postboks 1521	6025	Ålesund
Fosen reinbeitedistrikt v/Terje Haugen	Sjøåsen	7750	Namdalseid
Færen reinbeitedistrikt v/Nils Sigvard Danielsen	Nedre Møllenberg gt. 60	7014	Trondheim
Skæhkeren Sijte v/Hanne-Lena Wilks	Berget	7760	Snåsa
Låarte Sijte v/Kjell Jøran Jåma	Agle	7760	Snåsa
Tjåehkere Sijte v/Algot Jåma	Fjellbo	7898	Limingen
Åarjel Njaarke v/Samuel Petter Anti	Kjelmoen	7892	Trones
Saanti Sijte	Postboks 236	7361	Røros
Gåebrien Sijte	Postboks 236	7361	Røros
Svahken Sijte	Guttu	2443	Drevsjø
Trollheimen reinbeitedistrikt v/Maja-Britt Renander	Nerskogen	7393	Rennebu
Norsk Ornitologisk Forening	Sandgt. 30B	7012	Trondheim
Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne Nasjonalparkstyre	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Byrkije nasjonalpaarhkeståvroe/Børgefjell nasjonalparkstyre	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	Postboks 4710, Sluppen	7468	Trondheim
Skarvan og Roltdalen og Sylan nasjonalparkstyre	Postboks 4710, Sluppen	7468	Trondheim

Skardsfjella og Hyllingsdalen verneområdestyre	Postboks 4710, Sluppen	7468	Trondheim
Breheimen nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	Lillehammer
Rondane - Dovre nasjonalparkstyre	Postboks 987	2626	Lillehammer
Verneområdestyret for Trollheimen	Fylkeshuset	6404	Molde
Rovviltnemnda i region 1 c/o Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	Stavanger
Rovviltnemnda i region 2 c/o Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Rovviltnemnda i region 3 c/o Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer
Rovviltnemnda i region 4 c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep.	0032	Oslo
Rovviltnemnda i region 5 c/o Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Rovviltnemnda i region 7 c/o Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Rovviltnemnda i region 8 c/o Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	Tromsø

Det kongelige klima- og miljødepartement
Det kongelige landbruks- og matdepartement

Mottatt FM-NO

22 JULI 2016

Rovviltnemnda i region 7

Deres ref

Vårref

Dato
20.07.2016

En tydeligere soneforvaltning i region 7 - Nordland

Det vises til brev 21. mai 2014 fra daværende landbruks- og matminister og klima- og miljøminister om en tydeligere soneforvaltning i rovviltforvaltningen. I brevet bes rovviltnemndene vektlegge hensynet til en tydelig soneforvaltning i sine prioriteringer av områder til rovvilt og beitenæring i forvaltningsplanene. Dette er også jevnlig tatt opp i de halvårige møtene mellom rovviltnemndene og departementene.

Ved fastsettelse av arealdifferensieringen i forvaltningsplanene skal det legges vekt på slike forhold som blant annet de store rovdyrenes biologi, nåværende utbredelse og hva som er egnede leveområder for de ulike artene. Samtidig forutsetter den todelt målsettingen at områder som prioriteres for beitedyr har et omfang og arrondering som legger til rette for levedyktig næringsdrift. Dette både for å oppnå bestandsmålene for store rovdyr i prioriterte yngleområder og et redusert skadeomfang med forutsigbarhet for beitenæring i prioriterte beiteområder.

Vi er av den oppfatning at det i forvaltningsplanen for rovdyr i Nordland er gjort en prioritering av områder som over tid snarere vil øke enn å dempe konfliktnivået, samtidig som det skaper store utfordringer i en praktisk oppfølging av forvaltningen. En viktig årsak til dette er at det er gjort en svært fragmentarisk utvelgelse av prioriterte yngleområder for store rovdyr og prioriterte beiteområder.

Vi mener situasjonen i Nordland er svært utfordrende, noe som også understrekes i tilbakemeldinger vi har fått fra Mattilsynet. Det haster nå med å fastsette nye områder som på en langt bedre måte enn i dag ivaretar hensynet til beitedyr og rovdyr i Nordland. Vi ber derfor rovviltnemnden i region 7 om å ferdigstille arbeidet med en ny forvaltningsplan innen 1. januar 2017.

Med hilsen

Vidar Helgesen
klima- og miljøminister

Jon Georg Dale
landbruks- og matminister

Kopi:
Fylkesmannen i Nordland
Miljødirektoratet
Mattilsynet

Valnesfjord 04.08.2016

Til Fylkesmannen i norland / Rovvilt.

Beitesesongen til nå ser ikke bra ut det er for lite lamm over hele beitet.

Beitelaget beiter fra Venset og til Røsvik til nå har vi ikke hatt noen plager av stor plager med veldig store tap til Rovvilt.

Nu blir det meldt om veldig store manko på lam.

Dette er sikkert Gaupa som er skylden i , vi har fått påvist et lam som er tatt av jerven på Djuposfjellet. Det er bruke veldig masse timer i marka av alle saueholdere men vi har ikke funnet flere kadaver.

Frykter at dette blir en av de verste sesonger seide Beitelaget ble stiftet i 1926. Så vi håper at det blir gjort noe til vinteren med uttak av Jerven og Gaupå i området.

Det er tatt flere kalver fra reineierene til nå.

Leder i Beitelaget
Egil Kristoffersen
Storskogveien 9
8215 Valnesfjord.

Rovviltnemnda i region 7
c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10
8002 BODØ

Trondheim, 05.08.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/7435

Saksbehandler:
Veronica Sahlén

Kvotefor lisensfelling av brunbjørn i 2016 - region 5, 6, 7 og 8

Miljødirektoratet fatter vedtak om lisensfelling av brunbjørn innenfor region 5, 6, 7 og 8 i 2016. Kvoten settes til totalt 7 bjørner, hvorav 1 bjørner innenfor region 5, 2 bjørner innenfor region 6, 1 bjørn innenfor region 7 og 3 bjørner innenfor region 8. Nærmere kvote- og områdeavgrensning følger av dette vedtak.

Lisensfelling er en skademotivert felling av et bestemt antall individer av en viltart, med hjemmel i naturmangfoldloven § 18, der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet og der det kreves at jegeren er registrert som lisensjeger i Jegerregisteret for å kunne delta. Lisensfellingene iverksettes for å forhindre framtidige skader på husdyr og tamrein.

Et uttak av 7 bjørner vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse, ettersom kvoten er innrettet slik at felling i hovedsak vil omfatte hanner utenfor reproduksjonsområdene.

Bakgrunn

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet på brunbjørn endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt. På bakgrunn av endring i nasjonalt bestandsmål for brunbjørn, er de regionale bestandsmålene endret i region 6 (Midt-Norge) og region 7 (Nordland).

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Rovviltforskriften § 7 (Generelle bestemmelser om vedtak fattet av rovviltnemnden):

"Rovviltnemnden har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndens myndighet skal for ulv og bjørn baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt

overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd. Tilsvarende skal nemndens myndighet for gaupe og jerv baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt. (...)"

Direktoratet viser videre til brev til Miljødirektoratet fra Rovdata datert 13. mai 2016 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn. Av rapporten fremgår det at det nasjonale målet om antall ynglinger av brunbjørn ikke er nådd for region 5, 6, 7 og 8.

Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i enhver region.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for lisensfelling og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Tidligere Direktoratet for naturforvaltning, nå Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Miljødirektoratet viser videre til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik.

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull av brunbjørn er ikke nådd for landet som helhet, og det regionale delmålet for hver region er heller ikke oppnådd. Kvoten og områdeavgrensning for lisensfelling i region 5 - 8 må fastsettes slik at dette ikke hindrer en vekst mot de fastsatte bestandsmål. Det skandinaviske bjørneprosjektet har beregnet at måloppnåelse på brunbjørn (da 15

årlige ynglinger) vil ta flere år og dette vil fortsatt være tilfelle selv om bestandsmålet er redusert til 13 årlige ynglinger.

Rovviltforliket i 2011 legger videre til grunn at det er et mål at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Dagens praksis med at de regionale rovviltnemndene har myndighet til å fastsette kvoter for lisensfelling for arter der regionalt bestandsmål er oppnådd videreføres. Samtidig er det understreket at også i de tilfeller der bestandsmålet ikke er nådd, skal rovviltnemndenes syn tillegges betydelig vekt. Direktoratet har mottatt anbefalinger fra rovviltnemndene i region 5 - 8 om kvoter og områdeavgrensning for lisensfelling av brunbjørn i 2016.

Rovviltnemndenes anbefalinger

Region 5

Rovviltnemnda i region 5 har gitt følgende anbefaling i møte den 3. mai 2016:

"Rovviltnemnda anmoder Miljødirektoratet om å fatte et vedtak om kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i Hedmark i 2016. Nemnda anbefaler en kvote på fire brunbjørner.

Rovviltnemnda viser til at det i en del prioriterte beiteområder i Hedmark årlig er omfattende skader forårsaket av brunbjørn. Rovviltnemnda anmoder Miljødirektoratet om å åpne for lisensfelling av brunbjørn i Hedmark på eventuell gjenværende skadefellingskvote til høsten. Nemnda anser at det maksimalt kan felles fire brunbjørner totalt ved skadefelling og lisensfelling i Hedmark.

Rovviltnemnda viser til forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark, og anbefaler at lisensfellingsområdet for bjørn avgrenses til grønn sone, samt blå sone vest for Glomma i Stor-Elvdal. I dette området inngår følgende kommuner i sin helhet: Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga, Os, Ringsaker, Hamar, Løten, Stange og Nord-Odal kommuner. I tillegg inngår de deler av kommunene Åsnes, Våler, Elverum, Åmot, Rendalen og Stor-Elvdal som ligger vest for Glomma, samt den delen av Engerdal kommune som ligger nord og øst for følgende grense: Fra riksgrensen og vestover langs rv 218 til Femundsenden, videre langs Femunden til Gløta og etter denne til Isteren. Videre nordover langs sjøens vestsida til Isterens nordende i Bjørnfjordvika, derfra over til Jonasodden. Videre nordover langs vestsida av Femunden til grensen til Os kommune."

Region 6

Rovviltnemnda i region 6 har gitt følgende anbefaling i brev 2. august 2016:

"Rovviltnemnda foreslår følgende kvote for lisensfelling av bjørn i 2016 for region 6:

- *Område uten mål om yngling av bjørn:*
  - *3 (tre) bjørner*
- *Område med mål om yngling:*
  - *0 (null) bjørner*
- *Binne med unge(r) samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra fellingstillatelsen."*

Region 7

Rovviltnemnda i region 7 har gitt følgende anbefaling i brev av 25. mai 2016:

"Rovviltnemnda legger til grunn at bestandsmålet for bjørn ikke er oppfylt i region 7 eller for landet som helhet, og at myndigheten til å vedta kvote for lisensfelling av bjørn i Nordland høsten 2016 derfor ligger hos Miljødirektoratet.

Rovviltnemnda i Nordland vedtar å sende en anbefaling til Miljødirektoratet om at det åpnes for lisensfelling av bjørn i Nordland høsten 2016. Rovviltnemnda anbefaler at det åpnes for lisensfelling av to bjørner i følgende deler av Nordland: Hele Sørfylket og hele Midtfylket, med unntak av i vedtatte yngleområder for bjørn.

Anmodningen sendes med bakgrunn i kjente registreringer av bjørn i fylket, tapsbilde til sau og rein og føringer i Stortingets rovviltforlik og vedtatt forvaltningsplan for rovvilt i region 7 - Nordland. Vi ber om at det åpnes for lisensfelling i hele sørfylket og hele midtfylket med unntak av i vedtatte yngleområder for bjørn, jf. kartskisse.

I lys av praksis fra tidligere år vil nemnda særlig påpeke at vi ønsker at også de østlige delene av Saltdal kommune tas med i fellingsområdet da dette omfatter prioriterte beiteområder for sau og kalvingsland for rein, med svært høye tapstall."

Region 8

Rovviltnemnda i region 8 har gitt følgende anbefaling i brev av 2. juni 2016:

"Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fem - 5 - bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil to binner. Kvoten fordeles til 1 bjørn i B-området øst for Munkefjorden i Sør-Varanger kommune og inntil 4 bjørner i B-området i Finnmark for øvrig. Lisensfelling stoppes i Finnmark når to binner er skutt.

Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på én - 1 - bjørn i B-området i Troms."

Miljødirektoratet sin vurdering

Generelt om uttak av rovvilt:

Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen setter de overordnede rammebetingelsene for uttak av rovvilt, og Stortinget har i rovviltforliket i 2011 presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av disse bestemmelsene. Bernkonvensjonens artikkel 9 er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Bestemmelsen inneholder to generelle vilkår i tillegg til flere spesielle vilkår. For at det skal kunne gjøres unntak fra artiklene 6 og 7 og gis tillatelse til felling av rovvilt, må begge de generelle vilkårene være oppfylt samt ett av de spesielle vilkårene. Det første generelle vilkåret er at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Det andre generelle vilkåret er at unntaket ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse. Det mest aktuelle vilkåret er at unntaket skal avverge alvorlig skade på blant annet husdyr og tamrein.

Bestemmelsen er gjennomført i naturmangfoldloven § 18, som slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Om lisensfelling:

I St.meld. nr. 15 (2003-2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til

Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av brunbjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Ved siden av økte kvoter vil en utvidet lisensfellingsperiode være et moment som gir jegerne økt adgang til lisensfelling av brunbjørn.

Etter Stortingets rovviltforlik i 2011 ble lisensfellingsperioden for brunbjørn utvidet på en slik måte at fellingsperiodens start er 21. august. Dette samordner jaktstarten for brunbjørn med Sverige, samt at det vil gi en periode før elgjakta hvor brunbjørn kan jaktes mer spesielt og at det vil gi mulighet for å kombinere lisensfelling av brunbjørn med reinsjakt i områder hvor dette kan være aktuelt. Miljøverndepartementet (nå Klima og miljødepartementet) vedtok med umiddelbar ikrafttredelse regelendringen den 6. juli 2011, noe som medførte at starttidspunkt for lisensfelling av brunbjørn ble endret fra og med høsten 2011.

Vurdering av bestandssituasjonen for brunbjørn:

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf.

naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata 13. mai 2016 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn, rapport fra NIBIO 15. april 2016 vedrørende DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2015, og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. DNA-analyser av innsamlede prøver gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanndyr og hunndyr.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ynglinger. Det Nasjonale overvåkningsprogrammet har derfor tatt i bruk en metode utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Metoden tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. I henhold til rapporten fra Rovdata, er det beregnet at det i 2015 ble født mellom 2 og 10 kull i Norge, og at det mest sannsynlig ble født 6 kull.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 128 ulike brunbjørner i Norge i 2015, 53 hunnbjørn og 75 hannbjørn. Dette er en nedgang sammenliknet med tidligere år, se tabell 1. Hunnbjørnene ble, i samsvar med tidligere års DNA-undersøkelser, kun påvist i begrensa og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark fylker. Antallet på 128 ulike individer er

minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en lykkes i å samle materiale etter samtlige individer i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Analyser har vist at opptil halvparten av alle binner som blir påvist i Norge, har sitt hovedsakelige leveområde i Sverige.

Tabell 1. Oversikt over antall brunbjørner registrert i Norge samt antall beregnede ungekull 2010 - 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hannbjørn	113	100	76	93	82	75
Hunnbjørn	53	51	51	55	54	53
Totalt antall individer	166	151	137	148	136	128
Antall ungekull	6	6	6	7	6	6

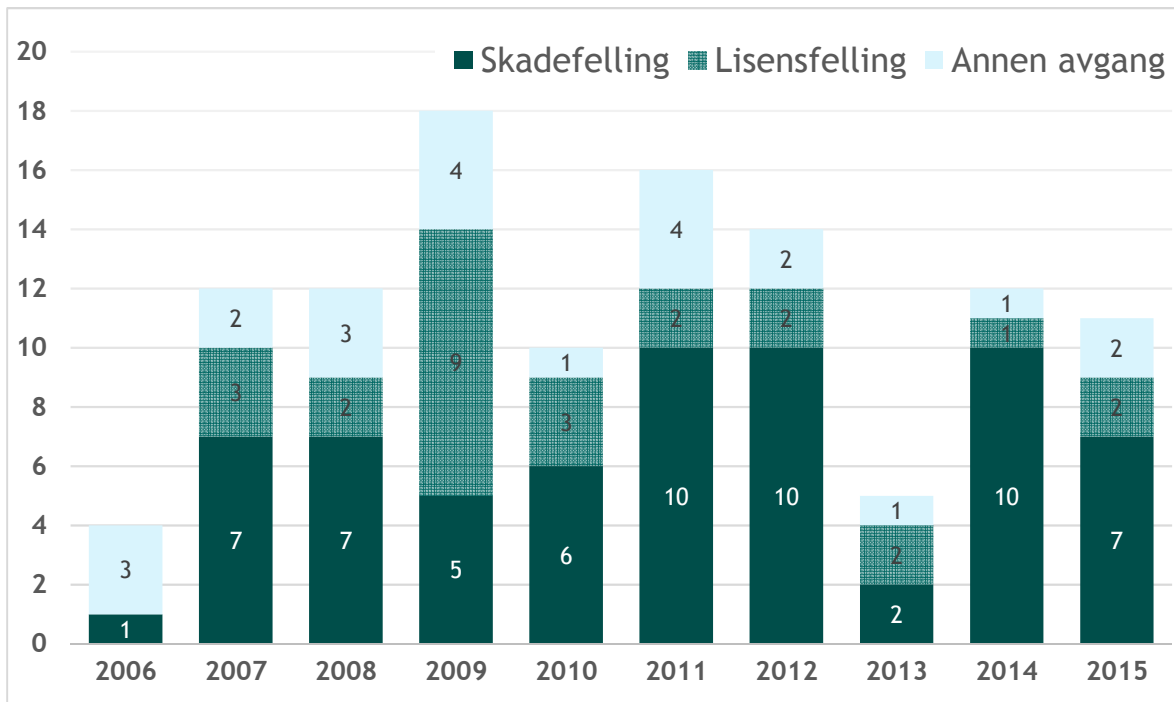
Blant de 128 individene som ble påvist i Norge i 2015 har 30 av disse med sikkerhet blitt påvist med DNA-analyser i Sverige (22), Finland (1), og Russland (7) i perioden 2005 - 2015.

Av de 128 individene registrert i 2015 ble det felt 10 brunbjørner i Norge i løpet av året, 8 hannbjørner og 2 hunnbjørner. Det ble også i mai 2016 gjenfunnet kadaver av en hunnbjørn i Nordland, som hadde dødt i en skredulykke noen gang i løpet av høsten 2015. Hunnbjørnen er en merket bjørn og kjent fra før, men ble ikke oppdaget i tide til å bli inkludert i overvåkingsrapporten. Kjent avgang av brunbjørn i Norge hittil i 2016 er 4 bjørner, hvorav alle er hannbjørner felt på skadefelling (2 i Stor-Elvdal, 1 i Tynset og 1 i Røros kommuner).

En oversikt over DNA-prøvene fra bjørnene registrert i 2015, viser at de fleste bjørnene er registrert innenfor de prioriterte bjørneområdene i region 5, 6, 7 og 8. Det gjelder 112 av totalt 128 bjørner, som har prøver registrert kun innenfor bjørneområdene, eller både innenfor og utenfor. 16 bjørner har prøver registrert kun utenfor de prioriterte bjørneområdene, og 7 av disse ble felt i løpet av 2015.

Rovviltforliket fra 2011 sier at det skal tilstrebes en brunbjørnebestand der antall hanner er 1,5 ganger antallet binner. 128 brunbjørner ble registrert i 2015, 53 hunnbjørner og 75 hannbjørner. 8 hannbjørner og 2 hunnbjørner ble skutt i 2015, mens ytterligere 4 hannbjørner er felt så langt i løpet av 2016. Dette betyr at av de 53 hunndyrene som ble registrert i 2015 lever maksimalt 51, og av de 75 hannene som ble registrert i fjor lever maksimalt 63. Dermed er forholdstallet mellom hannbjørner og hunnbjørner under målet på 1,5 som ble fastsatt av Stortinget.

Figur 1. Total avgang brunbjørn fra 2006 til 2015. Hittil i 2016 er det felt 4 bjørner.

Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side. I rapport «Bjørnstammens storlek i Sverige 2013» fra Det skandinaviske bjørneprosjektet er bestanden av brunbjørn i Sverige vurdert til å bestå av omlag 2800 individer. Dette er en reduksjon i bestanden fra første bestandsestimat i 2008 hvor bjørnebestanden var estimert til om lag 3200 individer. Nedgangen er størst i Norrbotten og Jämtlands län, mens den i resterende län har en relativt stabil bestand.

På svensk side er det åpnet for skade- og lisensfelling ("skydds- og licensjakt"). Fram til og med 2012 økte lisensfellingskvotene. I tillegg har skadefelling på våren, primært i reinbeiteområdene i grensene til Norge, fått en økt betydning siden 2008. Total kjent avgang av brunbjørn i Sverige i 2010 til 2015 har vært i gjennomsnitt ca 340 bjørner per år. Bestandsnedgangen i Sverige som følge av stort uttak de siste årene vil kunne få stor betydning for tiden det tar før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge. Så langt har det blitt felt 28 brunbjørner på skadefelling i Sverige, med kjent avgang om ytterligere 5 brunbjørner (totalt 33), og länsstyrelsene har åpnet for felling av til sammen 219 brunbjørner under årets lisensfelling i Sverige.

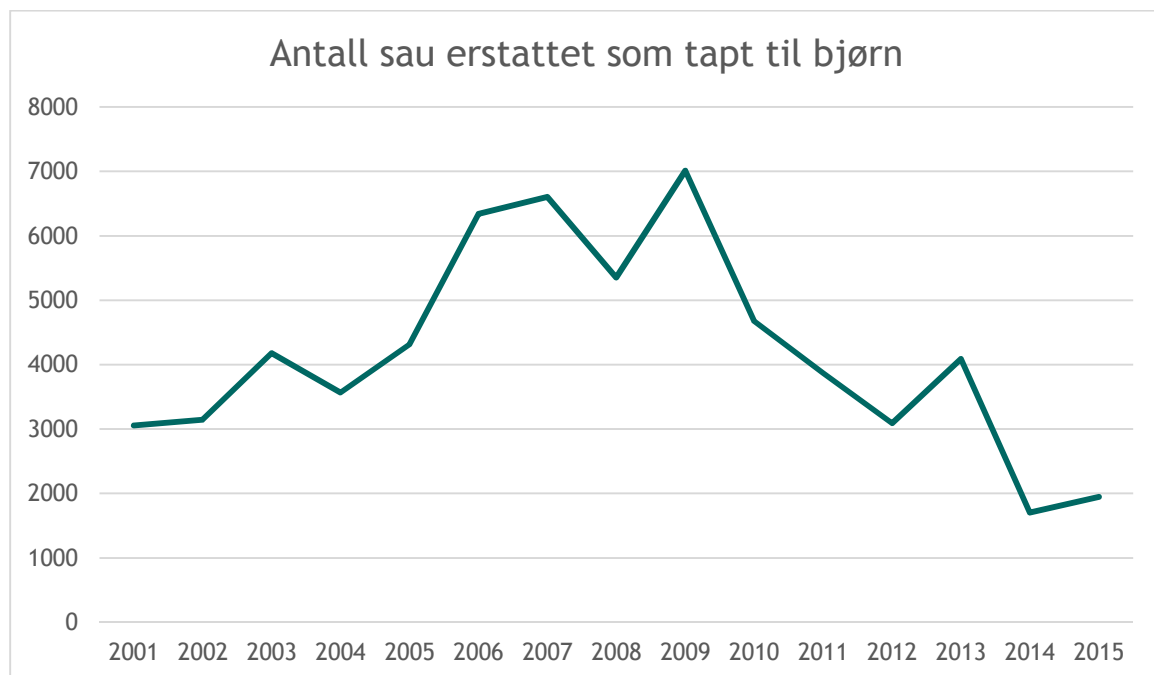
Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap), og felling av store bjørnehanner medfører økt forekomst av infanticid året etter. Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisens- og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen.

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein:

For landet som helhet har det vært en markert nedgang i antall sau som er verifisert tatt av rovvilt, og sau erstattet som drept av rovvilt de siste årene. Fjorårets tapstall er de laveste på ti år. Antallet sau på utmarksbeite har holdt seg relativt stabilt i samme periode, men innenfor yngleområdene for brunbjørn er flere brukere omstilt til annen drift eller husdyrbeite innenfor rovviltavvisende gjerder.

Fra 2010 til 2015 har antall sau og lam det er søkt erstatning for gått ned fra 56 000 til 40 000. Etter beitesesongen 2015 utbetalte fylkesmennene erstatning for omtrent 20 100 sau som drept av fredet rovvilt. Dette er en nedgang på over 10 000 dyr fra beitesesongen 2013 hvor 31 000 sau og lam ble erstattet, og på 20 000 dyr fra beitesesongen 2007 hvor nærmere 40 000 sau ble erstattet.

Brunbjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau. Skadene kan variere mye, både mellom år og områder, og tapene er redusert betraktelig de siste årene. I 2015 ble det erstattet 1946 sau og lam som tatt av bjørn, hvilket er en liten oppgang fra 2014 hvor det ble erstattet 1705 sau og lam som tapt til bjørn. Til sammenligning ble det i 2009 erstattet 7000 sau og lam som tatt av bjørn, noe som viser at skadene forårsaket av bjørn har gått vesentlig ned de seinere år.

Figur 2. Sau og lam erstattet som drept av brunbjørn i perioden 2001-2015.

Det har også vært en nedgang i antall verifiserte rovviltskader forårsaket av brunbjørn. I 2015 ble det dokumentert eller antatt drept 287 sau og lam av brunbjørn i hele Norge. Tilsvarende tall for 2013 var 786 verifiserte skader, og 516 i 2012. For rovviltregionene med bestandsmål for brunbjørn er det også en generell nedgang i dokumenterte og antatte skader forårsaket av brunbjørn de siste årene, men i Hedmark, Sør- og Nord-Trøndelag og Troms er det en økning i verifiserte skader inneværende år sammenlignet med samme tid i fjor (se tabell 2).

Tabell 2. Antall sau og lam dokumentert eller antatt drept av brunbjørn 2010-2015 i de aktuelle fylker med mål om yngling av brunbjørn.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Hedmark	311	224	153	108	87	22 (9)	45
Møre og Romsdal	0	1	9	0	0	0	0
Sør-Trøndelag	105	23	15	145	0	0	36
Nord-Trøndelag	169	146	178	290	116	133 (48)	94
Nordland	20	86	80	101	59	7 (3)	1
Troms	2	0	17	26	0	13 (13)	17
Finmark	32	55	9	0	0	86 (55)	0
Totalt	639	535	461	670	262	261 (128)	193

*For kolonnen 2016 vises antall sau og lam dokumentert og antatt drept av bjørn så langt i år (fra 1. november 2015 - 3. august 2015), tallene i parentes i kolonnen 2015 tilsvarer samme periode.

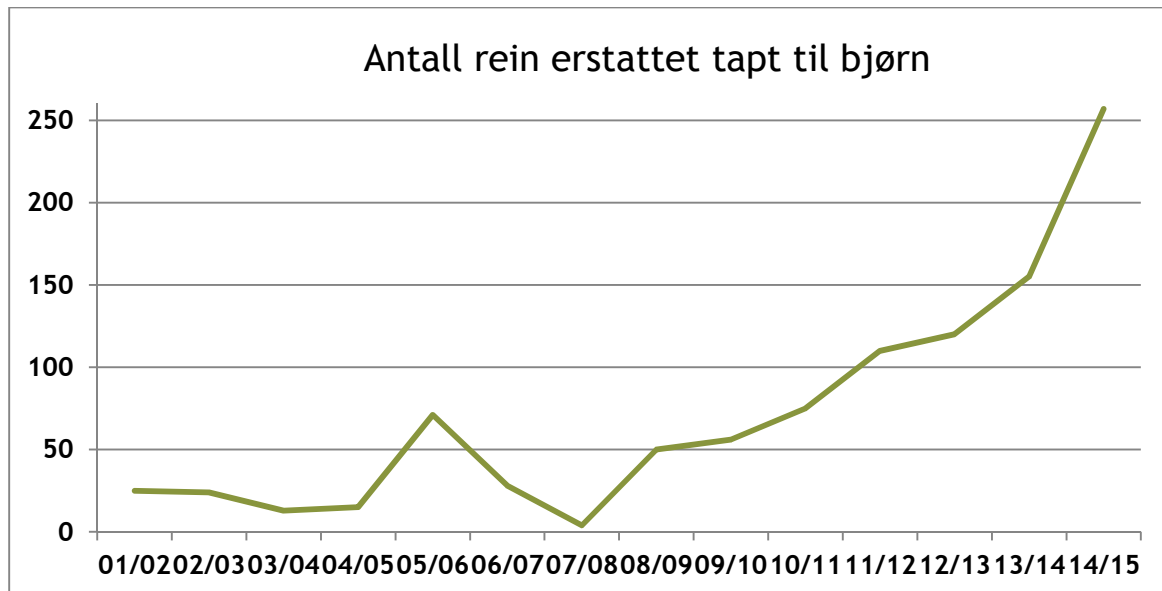
Hittil i årets beitesesong er det registrert 210 sau eller lam dokumentert eller antatt tatt av brunbjørn i hele landet (hentet fra Rovbase i perioden fra 1. november 2015 til 3. august 2016), se kart over skader i figur 3. Om en sammenlikner med tilsvarende periode i fjor (144) er årets skadeomfanget som dokumentert kan tilskrives brunbjørn noe høyere.

Figur 3. Kart over dokumenterte og antatte skader forårsaket av brunbjørn i perioden 1. november 2015 til og med 3. august 2016. Skraverte områder er forvaltningsområder for brunbjørn i Norge.

Brunbjørnens predasjon på tamrein undersøkes nå i en studie i Nord-Sverige. Det antas at predasjonen på tamrein er størst under kalvingsperioden. Grad av overlapp mellom kalvingsområder og tette bjørnebestander vil derfor ha stor innvirkning på skadepotensialet. De fleste

reinbeitedistrikter i Norge har kalvingsområder som i liten grad har besøk av brunbjørn, og det påvises kun noen få rein drept eller skadet av brunbjørn hvert år. Likevel har forskningsprosjektet vist at brunbjørnpredasjon på reinkalv i kalvingsperioden kan være veldig vanskelig å påvise. Dette har i økt grad blitt tatt hensyn til i skjønnsvurderingen i erstatningsutmålingen, og antall rein erstattet til brunbjørn har økt de siste årene (Figur 4).

Figur 4. Tamrein erstattet som drept av brunbjørn reindriftsåret 2001/2002 - 2014/2015.

Det følger videre av naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Annet ledd slår fast at ved vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnet for samisk kultur. Vedtaket er fattet på bakgrunn av potensialet for rovviltskader og det ivaretar slik sett både andre samfunnsinteresser etter første ledd og naturgrunnet for samisk kultur etter annet ledd.

Om arealdifferensiering i rovviltregionene:

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Det vil si at det skal være tydelige forvaltningsmessige forskjeller i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. For å øke forutsigbarheten i beitenæringen skal det, utenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn, gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

I sine forvaltningsplaner legger rovviltmyndene opp til en begrenset utbredelse av ynglende brunbjørn innenfor regionene for å redusere tap og konfliktnivå. I tråd med rovviltforliket av 2011 skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling i prioriterte rovviltområder, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det vil si at rovviltet gis tydelig prioritet fremfor produksjoner basert på utmarksbeite, og at det skal praktiseres en høy terskel for tillatelse til uttak av rovvilt i slike områder. Vi har derfor åpnet for lisensfelling utenfor de prioriterte forvaltningsområdene for brunbjørn i henhold til gjeldene forvaltningsplaner. I region 5 Hedmark er den del av forvaltningsområdet for rovvilt som ligger vest for Glomma i Stor-Elvdal tatt med, denne sonen er

viktig for måloppnåelse for bestanden av jerv og ikke brunbjørn. Dette er også i tråd med anbefalingene fra rovviltnemndene.

Miljødirektoratet legger til grunn at de regionale rovviltnemndene for forvaltningsregion 5, 6 og 8 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt naturmangfoldloven § 12. Direktoratet viser til sin uttalelse til forvaltningsplanen for region 7 angående den geografiske differensieringen som nemnda har lagt til grunn. Direktoratet påpeker at regionen har mål om en årlig yngling av brunbjørn, og at områdene som er definert som yngleområde for brunbjørn kan gjøre det vanskeligere å oppnå målsettingen med bakgrunn i kunnskap om forekomst av hunnbjørn i tilgrensende områder i Sverige. Avgrensningen synes i stor grad å være styrt av beitebruken og uten hensyn til de biologiske forutsetninger for faktisk å oppnå målsettingen. Direktoratet viser videre til brev fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet til rovviltnemnda i region 7 den 20. juli 2016, hvor de utpeker den svært fragmentariske utvelgelsen av henholdsvis prioriterte beiteområder og yngleområder for rovvilt og de utfordringer dette skaper for praktisk oppfølging av forvaltningen.

Nærmere om kvotefastsettelse i region 5-8:

Utviklingen i brunbjørnbestanden i Norge har de siste årene gått i feil retning i henhold til fastsatt nasjonalt bestandsmål, og bestanden er i dag betydelig under målet. Ingen av regionene som har nasjonale mål om ynglinger av brunbjørn har nådd dette i dag. Ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet det likevel for forsvarlig å fastsette en begrenset kvote for lisensfelling av brunbjørn innenfor nærmere avgrensede områder. De fastsatte fellingsområdene, som i sin helhet er utenfor de prioriterte brunbjørnområdene, reduserer sannsynligheten for å felle binner ned til et minimum. Miljødirektoratet har lagt til grunn kjent aktivitet av brunbjørn i regionene, skader på sau og tamrein, utviklingen i skadebildet, kjent avgang av brunbjørn siste år og tidligere års erfaring med lisensfelling i regionene. Ut fra dette finner vi grunnlag for å åpne for lisensfelling av 1 bjørn i region 5, 2 bjørner i region 6, 1 bjørn i region 7 og 3 bjørner i region 8. Direktoratet har redusert kvoten for lisensfelling sammenlignet med den totale kvoten anbefalt av rovviltnemndene. Fellingsområdene for alle regionene er utenfor vedtatte yngleområder for brunbjørn, i tråd med rovviltnemndenes anbefalinger. Miljødirektoratet har vurdert skadebildet i Troms i region 8, og har med hensyn til dette valgt en annen kvotefordeling i regionen enn anbefalingen fra rovviltnemnda i region 8. I tillegg har direktoratet valgt en annen områdeavgrensning enn anbefalingen fra rovviltnemnda i region 7.

Et uttak av 7 brunbjørner vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse. Det vises i den forbindelse til beskrivelse av brunbjørnens bestandssituasjon i Norge og Skandinavia. Ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, er andre løsninger vurdert, men ikke funnet tilfredsstillende innenfor de prioriterte beiteområdene. Direktoratet gjør oppmerksom på at all avgang av brunbjørn innenfor den enkelte region etter at vedtaket er fattet belastes aktuell lisenskvote. Brunbjørn felt ved lisensfelling belastes ikke kvote for betinget skadefelling i regionen. Direktoratet har i brev av 1. juni 2016 gitt fylkesmennene betinget fellingstillatelse på brunbjørn som kan iverksettes etter gitte vilkår.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) §

13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om lisensfelling av brunbjørn innenfor region 5, 6, 7 og 8 i 2016.

Kvoten settes til totalt 7 brunbjørner, hvorav én (1) bjørn innenfor region 5, to (2) bjørner innenfor region 6, en (1) bjørn innenfor region 7 og tre (3) bjørner innenfor region 8.

Nærmere avgrensninger av kvoter og områder;

1.1. Region 5 - Hedmark: 1 bjørn i følgende områder: Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga, Os, Ringsaker, Hamar, Løten, Stange og Nord-Odal kommuner. I tillegg inngår de deler av kommunene Åsnes, Våler, Elverum, Åmot, Rendalen og Stor-Elvdal som ligger vest for Glomma, samt den delen av Engerdal kommune som ligger nord og øst for følgende grense: Fra riksgrensen og vestover langs rv 218 til Femundsenden, videre langs Femunden til Gløta og etter denne til Isteren. Videre nordover langs sjøens vestsida til Isterens nordende i Bjørnfjordvika, derfra over til Jonasodden. Videre nordover langs vestsida av Femunden til grensen til Os kommune.

1.2. Region 6 - Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal; 2 bjørner utenfor vedtatt ynggeområde for brunbjørn i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal fylke.

1.3. Region 7 - Nordland; 1 bjørn innenfor Beiarn, Gildeskål, Meløy, Bodø kommune sør for Saltfjorden/Skjerstadvjorden, Saltdal kommune vest for E6, Rødøy, Lurøy, Leirfjord, Nesna, Hemnes, Vefsn, Vevelstad, Brønnøy, Bindal, Grane og Hattfjelldal kommuner, samt de deler av Rana som er utenfor forvaltningsområdet for brunbjørn.

1.4. Region 8 - Finnmark og Troms; 3 bjørner, hvorav maks 2 binner. Inntil 1 bjørn kan felles i B-området øst for Munkefjorden i Sør-Varanger kommune.

Fellingsområdene omfatter;

Finnmark: De delene av Sør-Varanger kommune som ligger i B-området, de deler av Karasjok og Kautokeino kommuner som ligger i B-området og kommunene Nesseby, Vadsø, Vardø, Berlevåg, Båtsfjord, Tana, Gamvik, Lebesby, Porsanger, Alta og Kvalsund.

Troms: Innenfor B-området i Troms fylke. Fellingsområdet omfatter kommunene Skånland, Gratangen, Lavangen, Salangen, Bardu, Sørreisa, Dyrøy (fastlandet), Lenvik (fastlandet), Målselv, Balsfjord, Tromsø, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Nordreisa og Kvænangen.

2. Særlige vilkår:

A. Lisensfelling omfatter også områder vernet etter naturmangfoldloven der vernebestemmelsene åpner for dette eller der forvaltningsmyndigheten har gitt nødvendig dispensasjon.

B. Fellingsperioden er 21. august til og med 15. oktober.

C. Forsøk på felling kan bare skje i perioden fra 1 time før soloppgang til 2 timer før solnedgang.

D. Lisensfelling av brunbjørn krever grunneiers tillatelse.

E. Bruk av hund under lisensfelling er tillatt, med unntak av løs, på drevet halsende hund.

F. Binne med unge(r), samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra lisensfelling.

G. Lisensfelling på brunbjørn etter dette vedtak kan ikke drives som åtejakt. Et åte defineres som animalsk eller vegetabilsk materiale eller annet som er utplassert eller på annen måte tilordnet med hensikt å lokke til seg vilt.

H. Felling eller forsøk på felling skal umiddelbart meldes til Fylkesmannen og Statens naturoppsyn.

Jeger skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking

av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen.

I. Miljødirektoratet kan til enhver tid stanse lisensfelling eller endre fastsatt kvote dersom nye bestandsopplysninger eller opplysninger om irregulær avgang tilsier det, eller vilkårene A-H over ikke overholdes.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
Fung avdelingsdirektør

Veronica Sahlén
rådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Adresseliste

Finmarkseiendommen / Finnmárkkuopmodat	Postboks 133	9811	VADSØ
Fylkesmannen i Finnmark / Finnmárkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Østfinnmark politidistrikt		9917	KIRKENES
Vestfinnmark politidistrikt	Postboks 330	9615	HAMMERFEST
Troms politidistrikt	Postboks 6132	9291	TROMSØ
Midtre Hålogaland politidistrikt		9480	HARSTAD
Salten politidistrikt	Postboks 1023	8001	BODØ
Helgeland politidistrikt	Postboks 570	8651	MOSJØEN
Nord-Trøndelag politidistrikt	Postboks 2620	7734	STEINKJER
Nordmøre og Romsdal politidistrikt	Postboks 244	6501	KRISTIANSUND N
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ
Sámediggi - Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Norges Jeger- og Fiskerforbund	Postboks 94	1378	NESBRU
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Landbruksdirektoratet Alta	Postboks 1104	9504	ALTA
Landbruksdirektoratet Oslo	Postboks 8140 Dep	0033	OSLO
Sunnmøre politidistrikt	Postboks 1353 Sentrum	6001	ÅLESUND
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007, Dep	0030	OSLO

Vedlegg

- 1 Lisensfelling av brunbjørn - Administrasjon og annen informasjon

Fylkesmennene i rovviltregion 5, 6, 7, 8

Trondheim, 12.08.2016

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/3058

Saksbehandler:
Veronica Sahlén

Kvote for betinget skadefelling av brunbjørn 2016 - utvidelse av kvote

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om utvidelse av kvoten for betinget skadefelling i rovviltregion 5, 6, 7 og 8 med til sammen inntil to (2) brunbjørn. Tillatelsen gjelder de aktuelle rovviltregionene i perioden 12. august 2016 til og med 15. oktober 2016.

Miljødirektoratet har muntlig varslet de aktuelle fylkesmennene om vedtak om utvidelse av kvote for betinget skadefelling av bjørn, og at fylkesmennene fortsatt har myndighet til å fatte vedtak om skadefellingstillatelser på bjørn, jf. direktoratets brev av 31. mai 2016.

Det forutsettes nødvendig koordinering mellom fylkesmennene. Dette er særlig viktig i de tilfeller hvor det kun gjenstår en fellingstillatelse i området. Vedtak og felte individer skal uten opphold registreres i henholdsvis Miljøvedtaksregisteret og Rovbase. Betingede fellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig.

Direktoratet viser til vårt brev av 31. mai 2016 om kvote for betinget skadefelling av brunbjørn og gaupe i 2016. Direktoratet fastsatte en samlet kvote for rovviltregionene 5 (Hedmark), 6 (Midt-Norge), 7 (Nordland) og 8 (Troms og Finnmark) på til sammen inntil fem (5) brunbjørn i perioden 1. juni 2016 til og med 15. oktober 2016. I perioden 1. juni til 12. august 2016 har det blitt skutt tre (3) dyr i Hedmark, et (1) dyr i Sør-Trøndelag og et (1) dyr i Nordland.

Miljødirektoratet har gjort en ny vurdering av skader forårsaket av bjørn på sau i de aktuelle regionene, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og viser for øvrig til de vurderinger som er gjort angående bestandsstørrelse og skadepotensial i vårt brev av 31. mai 2016, samt vårt brev av 5. august 2016. På dette grunnlag utvides kvoten for betinget skadefelling av brunbjørn som kan iverksettes av Fylkesmannen i rovviltregion 5, 6, 7 og 8 etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av

rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal legges på miljøvedtaksregisteret av den myndighet som fatter vedtaket. Dette skal gjøres umiddelbart etter at vedtaket er fattet.

Bjørner som felles på betinget skadefelling i perioden belaster regionens kvote for lisensfelling av brunbjørn.

Miljødirektoratet viser videre til vedlegg til brev av 31. mai 2016 om kvote for betinget skadefelling i 2016.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om utvidelse av kvoten for betinget skadefelling av brunbjørn i region 5, 6, 7 og 8 i 2016 med inntil to (2) bjørner. Tillatelsen gjelder de aktuelle rovviltregionene i perioden 12. august 2016 til og med 15. oktober 2016.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Veronica Sahlén
rådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007, Dep	0030	OSLO
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ
Sámediggi - Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK
Politidirektoratet	Postboks 8051 Dep	0031	OSLO
Norske Reindriftsamers Landsforbund	postboks 508	9255	TROMSØ
Norsk Sau og Geit	Postboks 104	1431	ÅS
Norges Bondelag	Postboks 9354 Grønland	0135	OSLO
WWF Norge	Postboks 6784 St. Olavs Plass	0130	OSLO
Norsk Bonde- og Småbrukarlag	Akersgata 41	0158	OSLO
Naturvernforbundet	Mariboës gate 8	0183	OSLO
Foreningen våre rovdyr	Postboks 195	2151	ÅRNES
Utmarkskommunenenes	Akersgaten 30	0148	OSLO
Sammenslutning			
Norges Jeger- og Fiskerforbund	Postboks 94	1378	NESBRU
Norges Skogeierforbund	Postboks 1438 Vika	0115	OSLO
Norskog	Postboks 123 Lilleaker	0216	OSLO
Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk			
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Landbruksdirektoratet Oslo	Postboks 8140 Dep	0033	OSLO
Landbruksdirektoratet Alta	Postboks 1104	9504	ALTA

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

KOPI

Bygdefolk for Rovdyr
Vikabakken 4
2420 TRYSIL

Mottatt FM-NO

07 OKT. 2016

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2087-

06 OKT. 2016

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling på brunbjørn i 2016 i region 5, 6, 7 og 8

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Foreningen Bygdefolk for Rovdyr 17. august 2016 over Miljødirektoratets sitt vedtak 5. august 2016 om lisensfelling av bjørn i region 5, 6, 7 og 8 i 2016.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 5. august 2016 om lisensfelling av bjørn i 2016 i forvaltningsregionene 5, 6, 7 og 8. Det åpnes for lisensfelling av syv bjørn for å forhindre fremtidig skade på husdyr eller tamrein. Departementet har lagt vekt på at en begrenset kvote på syv bjørn ikke vil true bestandens overlevelse og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling. Departementet legger også vekt på at vedtaket er innenfor rovviltforlikets mål om forhold mellom hannbjørner og binner og at det ikke er åpnet for lisensfelling innenfor prioriterte rovviltområder i vedtatte forvaltningsplaner. Klagen tas dermed ikke til følge.

Saksgang

Miljødirektoratet vedtok 5. august 2016 kvote for lisensfelling av bjørn i region 5, 6, 7 og 8 i 2016. Vedtaket ble påklaget av Foreningen Bygdefolk for Rovdyr 17. august 2016.

Miljødirektoratet behandlet klagen 22. september 2016 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble oversendt departementet samme dag.

Klagers anførsler

Foreningen Bygdefolk for Rovdyr mener Miljødirektoratets vedtak om å tillate lisensfelling av 7 bjørner er et brudd på naturmangfoldloven. De mener Miljødirektoratets beskrivelse av situasjonen for bjørn i Norge burde ført til at det ikke ble vedtatt lisensfelling for 2016, eller at

de vedtatte kvotene blir redusert.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet viser til at lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt danner den juridiske rammen for direktoratet sitt vedtak. Videre viser de til Stortingets enstemmige vedtak om rovviltforliket fra 2011, og at det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull ikke er nådd for landet som helhet, heller ikke de regionale delmålene. Kvotene og områdeavgrensningen for lisensfelling må fastsettes slik at dette ikke hindrer en vekst mot det fastsatte bestandsmålet.

Når det gjelder bestandssituasjonen for bjørn, sier direktoratet blant annet: "*Bestandsmålet er gitt i antall årlige ynglinger. Det Nasjonale overvåkingsprogrammet har derfor tatt i bruk en metode utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Metoden tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. I henhold til rapporten fra Rovdata, er det beregnet at det i 2015 ble født mellom 2 og 10 kull i Norge, og at det mest sannsynlig ble født 6 kull. Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 128 ulike brunbjørner i Norge i 2015, 53 hunnbjørn og 75 hannbjørn. Dette er en nedgang sammenliknet med tidligere år, se tabell 1. Hunnbjørnene ble, i samsvar med tidligere års DNA-undersøkelser, kun påvist i begrensa og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark fylker. Antallet på 128 ulike individer er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en lykkes i å samle materiale etter samtlige individer i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Analyser har vist at opptil halvparten av alle binner som blir påvist i Norge, har sitt hovedsakelige leveområde i Sverige.*

Tabell 1. Oversikt over antall brunbjørn registrert i Norge samt antall ungekull 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hannbjørn	113	100	76	93	82	75
Hunnbjørn	53	51	51	55	54	53
Totalt antall individer	166	151	137	148	136	128
Antall ungekull	6	6	6	7	6	6

Blant de 128 individene som ble påvist i Norge i 2015 har 30 av disse med sikkerhet blitt påvist med DNA-analyser i Sverige (22), Finland (1), og Russland (7) i perioden 2005 – 2015. Av de 128 individene registrert i 2015 ble det felt 10 brunbjørner i Norge i løpet av året, 8 hannbjørner og 2 hunnbjørner. Det ble også i mai 2016 gjenfunnet kadaver av en hunnbjørn i Nordland, som hadde dødt i en skredulykke noen gang i løpet av høsten 2015. Hunnbjørnen er en merket bjørn og kjent fra før, men ble ikke oppdaget i tide til å bli inkludert i overvåkingsrapporten. Kjent avgang av brunbjørn i Norge hittil i 2016 er 4 bjørner, hvorav alle er hannbjørner felt på skadefelling (2 i Stor-Elvdal, 1 i Tynset og 1 i Røros kommuner). En oversikt over DNA-prøvene fra bjørnene registrert i 2015, viser at de fleste bjørnene er

registrert innenfor de prioriterte bjørneområdene i region 5, 6, 7 og 8. Det gjelder 112 av totalt 128 bjørner, som har prøver registrert kun innenfor bjørneområdene, eller både innenfor og utenfor. 16 bjørner har prøver registrert kun utenfor de prioriterte bjørneområdene, og 7 av disse ble felt i løpet av 2015."

Om skadepotensialet på husdyr og tamrein sier direktoratet blant annet:

"For landet som helhet har det vært en markert nedgang i antall sau som er verifisert tatt av rovvilt, og sau erstattet som drept av rovvilt de siste årene. Fjorårets tapstall er de laveste på ti år. Antallet sau på utmarksbeite har holdt seg relativt stabilt i samme periode, men innenfor yngleområdene for brunbjørn er flere brukere omstilt til annen drift eller husdyrbeite innenfor rovviltavvisende gjerder. Fra 2010 til 2015 har antall sau og lam det er søkt erstatning for gått ned fra 56 000 til 40 000. Etter beitesesongen 2015 utbetalte fylkesmennene erstatning for omtrent 20 100 sau som drept av fredet rovvilt. Dette er en nedgang på over 10 000 dyr fra beitesesongen 2013 hvor 31 000 sau og lam ble erstattet, og på 20 000 dyr fra beitesesongen 2007 hvor nærmere 40 000 sau ble erstattet. Brunbjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau. Skadene kan variere mye, både mellom år og områder, og tapene er redusert betraktelig de siste årene. I 2015 ble det erstattet 1946 sau og lam som tatt av bjørn, hvilket er en liten oppgang fra 2014 hvor det ble erstattet 1705 sau og lam som tapt til bjørn. Til sammenligning ble det i 2009 erstattet 7000 sau og lam som tatt av bjørn, noe som viser at skadene forårsaket av bjørn har gått vesentlig ned de seinere år."

Videre sier direktoratet:

"Miljødirektoratet legger til grunn at de regionale rovviltnemndene for forvaltningsregion 5, 6 og 8 med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt naturmangfoldloven § 12. Direktoratet viser til sin uttalelse til forvaltningsplanen for region 7 angående den geografiske differensieringen som nemnda har lagt til grunn. Direktoratet påpeker at regionen har mål om en årlig yngling av brunbjørn, og at områdene som er definert som yngleområde for brunbjørn kan gjøre det vanskeligere å oppnå målsettingen med bakgrunn i kunnskap om forekomst av hunnbjørn i tilgrensende områder i Sverige. Avgrensningen synes i stor grad å være styrt av beitebruken og uten hensyn til de biologiske forutsetninger for faktisk å oppnå målsettingen. Direktoratet viser videre til brev fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet til rovviltnemnda i region 7 den 20. juli 2016, hvor de utpeker den svært fragmentariske utvelgelsen av henholdsvis prioriterte beiteområder og yngleområder for rovvilt og de utfordringer dette skaper for praktisk oppfølging av forvaltningen.

Nærmere om kvotefastsettelse i region 5-8:

Utviklingen i brunbjørnbestanden i Norge har de siste årene gått i feil retning i henhold til fastsatt nasjonalt bestandsmål, og bestanden er i dag betydelig under målet. Ingen av regionene som har nasjonale mål om ynglinger av brunbjørn har nådd dette i dag. Ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet det likevel for forsvarlig å fastsette en begrenset kvote for lisensfelling av brunbjørn innenfor nærmere avgrensede områder. De fastsatte fellingsområdene, som i sin helhet er utenfor de prioriterte brunbjørnområdene, reduserer sannsynligheten for å felle binner ned til et minimum. Miljødirektoratet har lagt til grunn kjent aktivitet av brunbjørn i regionene, skader på sau og tamrein, utviklingen i skadebildet, kjent avgang av brunbjørn siste år og tidligere års erfaring med lisensfelling i regionene. Ut fra dette finner vi grunnlag for å åpne for lisensfelling av 1 bjørn i region 5, 2 bjørner i region 6, 1 bjørn i region 7 og 3 bjørner i region 8. Direktoratet har redusert kvoten for lisensfelling sammenlignet med den totale kvoten anbefalt av rovviltnemndene. Fellingsområdene for alle regionene er utenfor vedtatte yngleområder for

brunbjørn, i tråd med rovviltnevndenes anbefalinger. Miljødirektoratet har vurdert skadebildet i Troms i region 8, og har med hensyn til dette valgt en annen kvotefordeling i regionen enn anbefalingen fra rovviltnevnda i region 8. I tillegg har direktoratet valgt en annen områdeavgrensning enn anbefalingen fra rovviltnevnda i region 7. Et uttak av 7 brunbjørner vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse. Det vises i den forbindelse til beskrivelse av brunbjørnens bestandssituasjon i Norge og Skandinavia. Ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, er andre løsninger vurdert, men ikke funnet tilfredsstillende innenfor de prioriterte beiteområdene. Direktoratet gjør oppmerksom på at all avgang av brunbjørn innenfor den enkelte region etter at vedtaket er fattet belastes aktuell lisenskvote. Brunbjørn felt ved lisensfelling belastes ikke kvote for betinget skadefelling i regionen. Direktoratet har i brev av 1. juni 2016 gitt fylkesmennene betinget fellingstillatelse på brunbjørn som kan iverksettes etter gitte vilkår.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om lisensfelling av brunbjørn innenfor region 5, 6, 7 og 8 i 2016.

Kvoten settes til totalt 7 brunbjørner, hvorav én (1) bjørn innenfor region 5, to (2) bjørner innenfor region 6, en (1) bjørn innenfor region 7 og tre (3) bjørner innenfor region 8."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften (rov.) §§ 13, jf. § 1 og § 3. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og § 12 til grunn som retningslinjer. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av bjørn for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Som grunnlag for lisensfelling av bjørn viser departementet til St. meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur* hvor det ble lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling som skademotivert bestandsregulering av rovvilt. Bakgrunnen for dette var ønsket om å utvikle fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltakelse av lokale jegere. Ved behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011)) har Stortinget i punkt 2.2.12 gjentatt målsetningen om at lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av bjørn. Videre fremgår det av rovviltforlikets punkt 2.2.17 at for å øke forutsigbarheten i beitenæringen skal det, utenfor prioriterte yngleområder for bjørn, gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Departementet viser til at direktoratet i sitt vedtak har gitt en grundig beskrivelse og gjennomgang av skadepotensialet på husdyr og tamrein. Følgende kan fremheves fra direktoratets redegjørelse: "*Brunbjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau. Skadene kan variere mye, både mellom år og områder, og tapene er redusert betraktelig de siste årene. I 2015 ble det erstattet 1946 sau og lam som tatt av bjørn, hvilket er en liten oppgang fra 2014 hvor det ble erstattet 1705 sau og lam som tapt til bjørn.*"

Vedtaket er fattet med utgangspunkt i et ønske om å forhindre fremtidige skader på husdyr og tamrein, og er altså skademotivert. Vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er dermed oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som for bjørn er konkretisert gjennom forvaltningsområdet for ynglende bjørn, veie tungt.

Departementet viser til direktoratets gjennomgang av kunnskapsgrunnlaget for bjørn. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

Departementet viser til at på rovviltfeltet må forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmål, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Det vises også til rovviltforlikets punkt 3.1, andre setning der det står: "Det skal tilstrebes et jevnere forhold mellom binner og hannbjørn enn i dag, jf. pkt 2.2.17 og 2.2.18, og det settes et tak på antall hannbjørn slik at dette ikke skal overstige 1,5 ganger antallet binner". For bjørn er prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning konkretisert i rovviltforskriften § 3 og § 4 og i de regionale forvaltningsplanene for rovvilt i region 5, 6, 7 og 8. Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som bestanden av bjørn utsettes for, i form av rapporter om bestanden og annen vitenskapelig kunnskap fra Det skandinaviske bjørneprosjektet, slik som kunnskap om bestandsstørrelse, bestandsutvikling, lovlig felling og ulovlig avlivning m.m.

Ungedødeligheten hos bjørn er høy, grunnet infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer i hovedsak avgangen av voksne bjørner gjennom lisensfelling og skadefelling.

Departementet viser til at Miljødirektoratet i sitt vedtak har gitt en oversikt over bestand og bestandsutviklingen hos bjørn. Denne oversikten viser at det i 2015 var 128 bjørner i Norge, fordelt på 75 hanner og 53 hunner. Antall ynglinger var 6, mens det nasjonale målet er 13 ynglinger.

Klager anfører at det ikke er hjemmel for å fatte vedtaket, og at det ikke bør settes noen lisensfellingkvote eller at kvoten bør reduseres. Her viser vi til Miljødirektoratet som anser det forsvarlig å fastsette en begrenset kvote for lisensfelling av bjørn. Miljødirektoratet viser videre til at de fastsatte fellingsområdene i sin helhet er utenfor de prioriterte bjørneområdene. Disse avgrensningene er gjort for å redusere sannsynligheten for å felle binner til et minimum. Departementet slutter seg til dette. Departementet mener i likhet med direktoratet at en kvote på syv bjørn ikke vil true bestandens overlevelse, og at det dermed er hjemmel for å fatte vedtak om lisensfelling og en kvote på syv bjørn. Departementet viser dessuten til at vi er under det taket Stortinget har fastsatt om forholdet mellom hannbjørner og hunnbjørner. Departementet har med en slik begrenset kvote tillagt prinsippet om samlet belastning stor vekt i saken.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor liten vekt.

Det neste departementet skal ta stilling til er om formålet – altså å avverge skade på husdyr eller tamrein – ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. også Bernkonvensjonen artikkel 9. Departementet viser til at når det gjelder dette vilkåret i nml. § 18 annet ledd vil vurderingen av prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som for bjørn er fastsatt i forvaltningsplanene utarbeidet av rovviltnemndene i de ulike regionene, veie tungt. Departementet viser til at direktoratet i sitt vedtak har åpnet for lisensfelling kun i områder utenfor prioriterte yngleområder for bjørn. Vedtaket er innrettet slik at felling i hovedsak vil omfatte hanner utenfor reproduksjonsområdene. Vilkaeret i nml. § 18 annet ledd om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte er dermed oppfylt.

Departementet vurderer det slik at ettersom det er åpnet for lisensfelling kun i områder utenfor prioriterte yngleområder for bjørn, er vedtaket i samsvar med nml. § 12 som sier at man for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet, skal ta utgangspunkt i en lokalisering som, ut fra en samlet vurdering, gir de beste samfunnsmessige resultater.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 5. august 2016 om lisensfelling av bjørn i 2016 i forvaltningsregionene 5, 6, 7 og 8. Det åpnes for lisensfelling av syv bjørn for å forhindre fremtidig skade på husdyr eller tamrein. Departementet har lagt vekt på at en begrenset kvote på syv bjørn ikke vil true bestandens overlevelse og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling. Departementet legger også vekt på at vedtaket er innenfor rovviltforlikets mål om forhold mellom hannbjørner og binner og at det ikke er åpnet for lisensfelling innenfor prioriterte rovviltområder i vedtatte forvaltningsplaner. Klagen tas dermed ikke til følge.

Med hilsen

for *Solveig Paulsen*
Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
for Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Kopi til:

Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034, Statens Hus	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR

Fylkesmannen i Finnmark	Statens Hus	9815	VADSØ
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Nord- Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ

Kopimottaker

Fylkesmannen i Nordland
Postboks 1405

8002 BODØ

Uttalelse fra Ap, H, Frp, Sp, Rødt og KrF vedtatt i Nordland fylkesting 03.10.2016:

Ny gjennomgang av bestandsmålene for rovvilt

Forvaltningsplanen i Nordland (region 7) er under revisjon og ny plan skal ferdigstilles rundt årsskiftet 2016/2017. Nordland har tidligere fått kritikk for å ha en fragmentert forvaltningsplan.

Nordland fylkesting tar utgangspunkt i den todelte målsettingen om at vi skal ha både rovvilt og beitedyr i Norge, men ser behov for å lette trykket på beiteområder i fylket. Nordland har i dag ansvar for 10 av 39 årlige ynglinger på jerv, 10 av 65 familiegrupper på gaupe og en årlig yngling på bjørn. Dette samtidig som fylket har 210 000 sau/lam på beite og 15 000 rein i vårflokk.

Den seinere tid er det kommet fram ny kunnskap i rapportene «Konsekvenser av ny soneinndeling for sau- og reindriftsnæringa i Nordland (NIBIO) og Evaluering av regional rovviltforvaltning (NINA)». Disse viser at soneforvaltningen mellom beitedyr og rovdyr er svært vanskelig i Nordland, kanskje umulig. Avsatte områder for beitedyr og rovdyr ligger som et lappeteippe langs et smalt og langstrakt område. Spesielt reindriftsnæringa er utsatt og opplever store tap til jerv og gaupe. De tre siste årene har reindriftas kalvetilgang vært på bare 40 prosent i Nordland. Om lag 35 prosent av kalvene forsvinner etter merkingen, det vil si i en periode hvor kalvene tradisjonelt er svært livskraftige. Som en sammenlikning kan det nevnes at i Sør-Trøndelag og Hedmark er kalvetilgangen om lag 75 prosent.

Sauenæringa har også store tap av dyr på beite i enkelte områder. Beitedyr er blitt rovviltets hovedressurs for overlevelse. Dette er en uholdbar situasjon. Med denne nye kunnskapen mener vi at det er nødvendig med en ny gjennomgang av bestandsmålene. Dette støttes for øvrig av Stortingets rovdyrforlik av 2011 som sier følgende: «Forlikspartene er enige om at den regionale forvaltningen og de regionale bestandsmålene av rovvilt skal evalueres innen fem år».

Med vennlig hilsen

Sonja Alice Steen
Fylkesordfører

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Hovedmottakere:

Klima- og miljødepartementet   Postboks 8013 Dep   0030   OSLO

Kopi til:

Ebbesen Margunn	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Norsk institutt for naturforskning Geir Johnsen	Postboks 5685 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Lisbeth Berg-Hansen	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Odd Henriksen	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Kenneth Svendsen	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Jan Arild Ellingsen	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Janne Sjelmo Nordås	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Eirik Sivertsen	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Anna Ljunggren	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Kjell-Idar Juvik	Stortingsrepresentant for Nordland 2013-2017		
Fylkesrådet	Fylkeshuset	8048	BODØ
NIBIO Norsk institutt for bioøkonomi	Postboks 115	1431	ÅS
Fylkesmannen i Nordland	Postboks 1405	8002	BODØ